

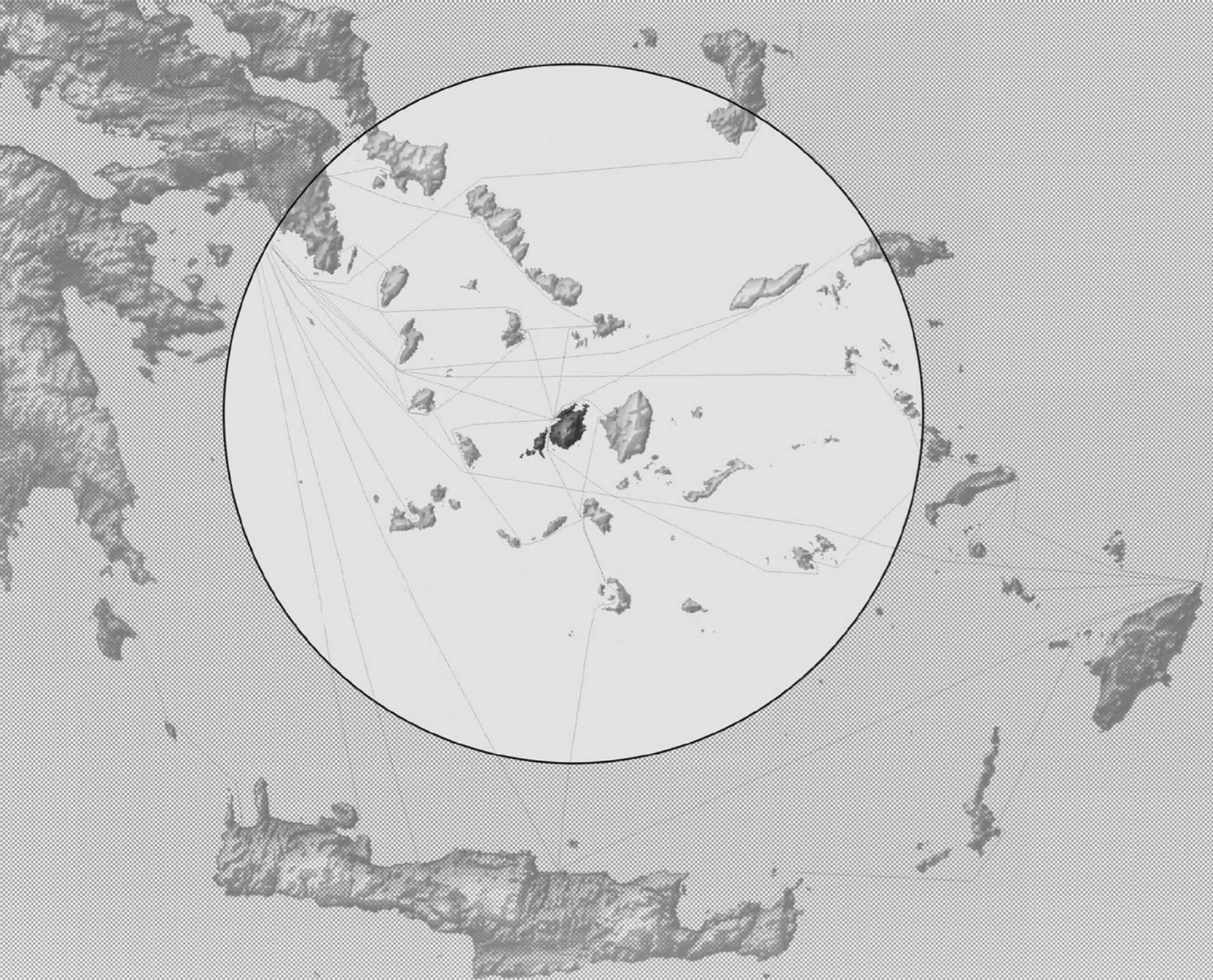

Αρχαιολογικό Μουσείο στην Παροικιά της Πάρου

σπουδάστρια_Κατερίνα Μεσσήνη
επιβλέπουσα_Σ. Χαραλαμπίδου_σύμβουλος_Π. Βασιλάτος

**Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο_ Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
ακαδημαϊκό έτος 2014-2015**

α.μ. _04105005

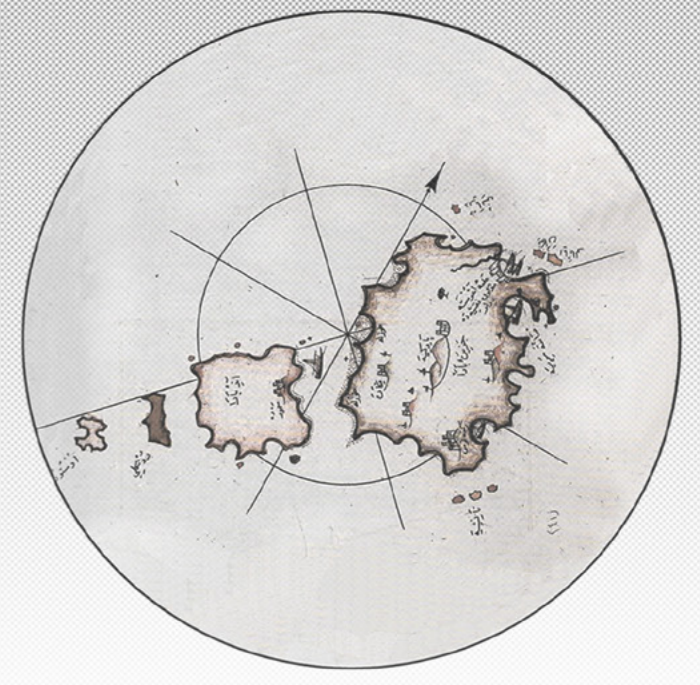
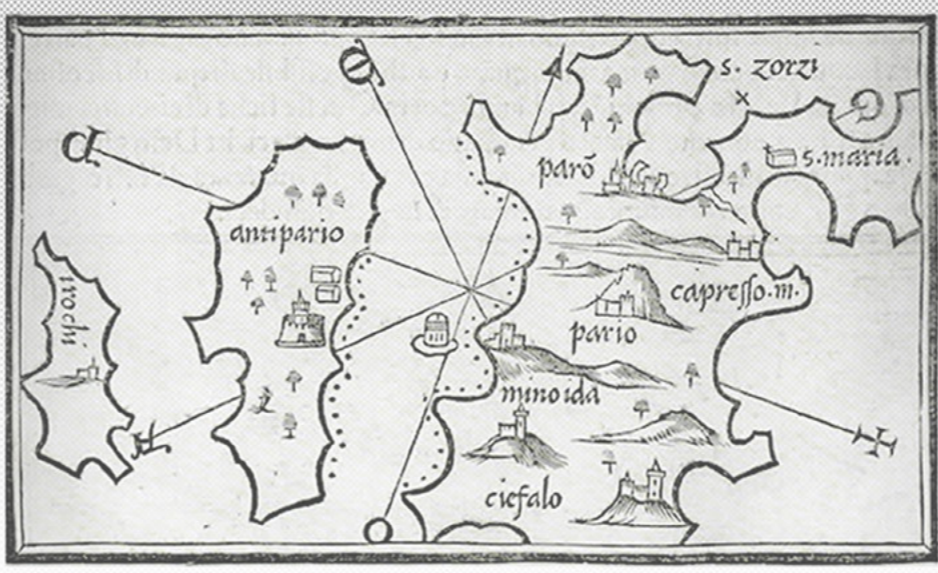
Η παρούσα διπλωματική αφορά τη δημιουργία ενός αρχαιολογικού μουσείου-ερευνητικού κέντρου στην Πάρο, ικανού να στεγάσει τις ανάγκες μελέτης, συντήρησης και προβολής του εξαιρετικά πλούσιου αρχαιολογικού υλικού που παρέχει το νησί.

Η Πάρος αποτελεί το τρίτο σε μέγεθος νησί των κυκλάδων με έκταση 192,7 km² και μήκος ακτογραμμής 118 km. Διοικείται από το δήμο Πάρου με πρωτεύουσα τη Παροικιά και ο πληθυσμός της, σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ανέρχεται στους 13.710 κατοίκους. Με σχετικά ήπιο ανάγλυφο (υψηλότερη κορυφή στα 706 m) και εύφορα ημιορεινά εδάφη, παρουσιάζει μια πλούσια χλωρίδα και πανίδα, η οποία περιλαμβάνει κ αρκετά απειλούμενα πλέον είδη.

Η καίρια γεωγραφική θέση της Πάρου στο κεντρικό Αιγαίο, στο σταυροδρόμι των θαλάσσιων δρόμων που συνδέουν την ηπειρωτική Ελλάδα με τα νησιά του Αρχιπελάγους, τα μικρασιατικά παράλια και την ευρύτερη Μεσόγειο, αποτέλεσε τη διαχρονική βάση για την ανάπτυξη του νησιού, ήδη από τους προϊστορικούς χρόνους.

Σήμερα η οικονομία της Πάρου είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου στραμμένη προς τον τουρισμό και η προσπάθεια ανάδειξης του ιστορικού πλούτου του νησιού συχνά επιδιώκεται στα πλαίσια μιας διαφημιστικής αντίληψης με καθαρά εμπορικό είτε τοπικιστικό χαρακτήρα. Στον αντίποδα αυτής της τάσης, η πρόταση της διπλωματικής αφορά τη δημιουργία όχι μόνο ενός μουσειακού χώρου αλλά και ενός κέντρου έρευνας, που να προωθεί με επιστημονικό τρόπο τη γνώση γύρω από την ιστορία του νησιού, τόσο για τον κάτοικο όσο και για τον επισκέπτη.

χάρτες : αριστερά φλαμανδικός του 1633, στη μέση γαλλικός του 1653 και βενετοϊτανικός του 1534, δεξιά οθωμανικός του 1515.

ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Παρά την διαπιστωμένη ναυσιπλοΐα στο Αιγαίο ήδη από την 9η χιλιετία π.Χ., μόνο κατά την νεολιθική εποχή (6800 - 3200 π.Χ.) παρουσιάστηκε συστηματική κατοίκηση των νησιών.

Πρώτα ίχνη κοινωνικής ζωής στην Πάρο: Υστερο-νεολιθικός πολιτισμός του **Σαλιάγκου**, οχυρωμένος προϊστορικός οικισμός της **5ης π.Χ. χιλιετίας**.

Η παλαιότερη μαρτυρία κατοίκησης της τότε ενωμένης μέσω ισθμού Ευρύτερης Πάρου (που περιλάμβανε Πάρο-Αντίπαρο-Δεσποτικό κλπ)

γεωργο-κτηνοτροφική οικονομία, μοναδικό εργαστήριο επεξεργασίας **οψιανού**.

ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

Ο κυκλαδικός πολιτισμός αναπτύσσεται ραγδαία βασισμένος στη ναυτιλία και το εμπόριο. Η Πάρος γίνεται ένα από τα βασικότερα κέντρα του.

Πρωτοκυκλαδικός πολιτισμός (3000-2000):

πλήθος **ανοχύρωτων οικισμών** από τους οποίους διασώθηκαν κυρίως **νεκροταφεία**, όπου συναντάμε τα γνωστά **ειδώλια** ως ταφικές προσφορές.

πρώτες εγκαταστάσεις στην **Παροικιά, οικισμός Κάστρου (2300-2100)** και στις θέσεις **Γλυφά, Γαλανά, Κρημνά, Μνημόρια, Πυργάκι, Ανάβυσσος, Καμάρι, Πλαστηράς, Κάμπος, Δρυός** και στο Δεσποτικό της Αντιπάρου.

ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

Εποχή έντονων **κοινωνικών αγώνων** που βρίσκουν μερική διέξοδο στον αποικισμό. **Παριανοί** ιδρύουν το 680 π.Χ. **αποικία στην Θάσο** και εκμεταλλεύονται τα κοιτάσματα χρυσού των θρακικών παραλίων.

Δημιουργούνται στην Πάρο φημισμένα **εργαστήρια γλυπτικής** και **εντατικοποιείται η εξόρυξη και η εμπορεία μαρμάρου**, γνωστού πλέον ευρέως για την ποιότητά του.

Ιδιαίτερη άνθηση γνωρίζει τον 7ο π.Χ. αιώνα και η **ποίηση** με κύριο εκπρόσωπο τον λυρικό ποιητή **Αρχίλοχο**.

Κατοίκηση στον οικισμό του **Κάστρου** συνεχίζεται, ιδρύεται ο **Ναός της Αθηνάς** (6ος αι.)

Ζωή στις **Κουκουναριές** μέχρι το 650 π.Χ., ίδρυση του **Ναού της Αθηνάς** εκεί.

Ίδρυση ιερού **Πυθίου Απόλλωνα** (6ος αι.)

Ίδρυση **Αρχιλόγειου** (αρχαϊκή φάση)

ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

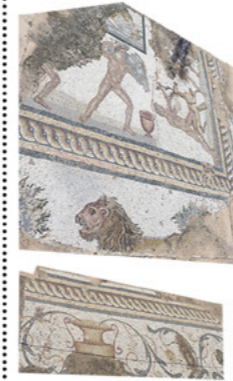
Φιλοπερσική στάση του νησιού την εποχή των πολέμων, **αντίποινα** εκ μέρους των Αθηναίων.

Εξαγωγή όχι μόνο υλικού αλλά και τεχνιτών: γνωστότεροι δημιουργοί οι **γλύπτες Αγοράκριτος** και **Σκόπας**.

Η **πόλη της Πάρου** ακμάζει πληθυσμιακά και παρουσιάζει πλήθος οικοδομημάτων που περιλαμβάνουν ναούς, θέατρο και στάδιο.

Ίδρυση του **Ασκληπιείου** κοντά στο Πυθείο τον 4ο αι.

Ίδρυση **Ιερού Ειλειθυίας στον Κούναδο**

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΧΗ

Πρωτοχριστιανικοί ναοί στα ερείπια αρχαίων κτισμάτων:

Ίδρυση του ναού της **Παναγίας Καταπολιανής**. Εκ νέου ανοικοδόμηση του ναού από τον **Ιουστινιανό** τον 6ο αι. και μετατροπή του σε **τρουλαία βασιλική**.

Παλαιοχριστιανική βασιλική του 530 στη θέση **τρεις εκκλησιές**

Παρακμή τον **7ο-8ο αι.** λόγω **πειρατικών επιδρομών** που προκαλούν εκτεταμένες καταστροφές.

Χρήση ως ορμητήριο **Αράβων** κατά τον 9ο αι.

Πλήρης ερήμωση του νησιού κατά το 10ο αι. Μοναδική κάτοικος η μοναχή (αγία) **Θεοκτίστη**.

ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ

Κατάκτηση των Κυκλάδων από το **Μάρκο Σανούδο** που ιδρύει το φράγκικο **Δουκάτο του Αιγαίου** (1207) με έδρα τη Νάξο. Η Πάρος εντάσσεται σε αυτό και περιέρχεται **διαδοχικά σε διάφορες οικογένειες ενετών**.

Οι κάτοικοι του νησιού μετατρέπονται σε **δουλοπάροικους**, ενώ σημειώνονται **αυξανόμενες πειρατικές επιδρομές** και **ληηλασίες**.

Η **Νάουσα** γίνεται βάση **πειρατών**.

Οικοδόμηση του κάστρου της Παροικιάς, της **Νάουσας** και του **Κεφάλου** (Μάρπησσα).

15ος αι. - κυριαρχία των **Σομαρίτα** σε Πάρο-Αντίπαρο (ίδρυση Κάστρου της Αντιπάρου)

ΝΕΩΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Πάρος παίρνει ενεργό μέρος στην ελληνική επανάσταση (1821).

Οι Κυκλάδες μαζί με την Πελοπόννησο και την Στερεά Ελλάδα αποτελούν τον πυρήνα του ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Κατά την περίοδο της γερμανικής κατοχής η **Αντίπαρος** αποτελεί την πρώτη **συμμαχική Βάση Υποβρυχίων** στο Αιγαίο.

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου σημειώνεται ευρύ **κύμα μετανάστευσης** των Παριανών, πρώτα στον Πειραιά και αργότερα στο εξωτερικό.

Γύρω στο 1960 αρχίζει μία καινούργια περίοδος ανάπτυξης για την Πάρο, που βασίζεται κυρίως στον **τουρισμό**.

8000-3300 π.Χ.

3000-1100 π.Χ.

11ος-8ος αι.

8ος-5ος αι. π.Χ.

500-323 π.Χ.

323-87 π.Χ.

87 π.Χ. - 330

330 - 1204

1204 - 1537

1537 - 1821

1830 - σήμερα

ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Ομάδα **Αρκάδων** με αρχηγό τον **Πάρο** εγκαθίσταται στο νησί και του δίνει το όνομα του αρχηγού της. Ακολουθεί αποικισμός από Ίωνες. Η Πάρος εξελίσσεται σε μεγάλη ναυτική δύναμη. Το **εμπόριο του μαρμάρου** φέρνει πλούτη στο νησί. Αναπτύσσεται η γεωργία και η κτηνοτροφία.

Πρώτα ίχνη **ιερού στο Δήλιο** 9ος-8ος αι.

Επανακατοίκηση κατεστραμμένου το 12ο αι. οικισμού **Κουκουναριών** κ ακμή.

Χρήση **νεκροταφείου στο Βίτσι** από τέλη 8ου αι.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Η Πάρος γίνεται **σύμμαχος των Μακεδόνων** μέχρι τον θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου. Ακολουθεί εποχή συγκρούσεων και ανακατατάξεων. Νέα βασιλεία διεκδικούν την κυριαρχία στις Κυκλάδες. Για πολλά χρόνια η Πάρος ανήκει στην **κυριαρχία των Πτολεμαίων**.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

Η Πάρος και οι υπόλοιπες Κυκλάδες μαζί με ένα μεγάλο τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας αποτελούν επαρχία της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Η ανάπτυξη **ανακόπτεται**. Το νησί χρησιμοποιείται σαν **τόπος εξορίας**.

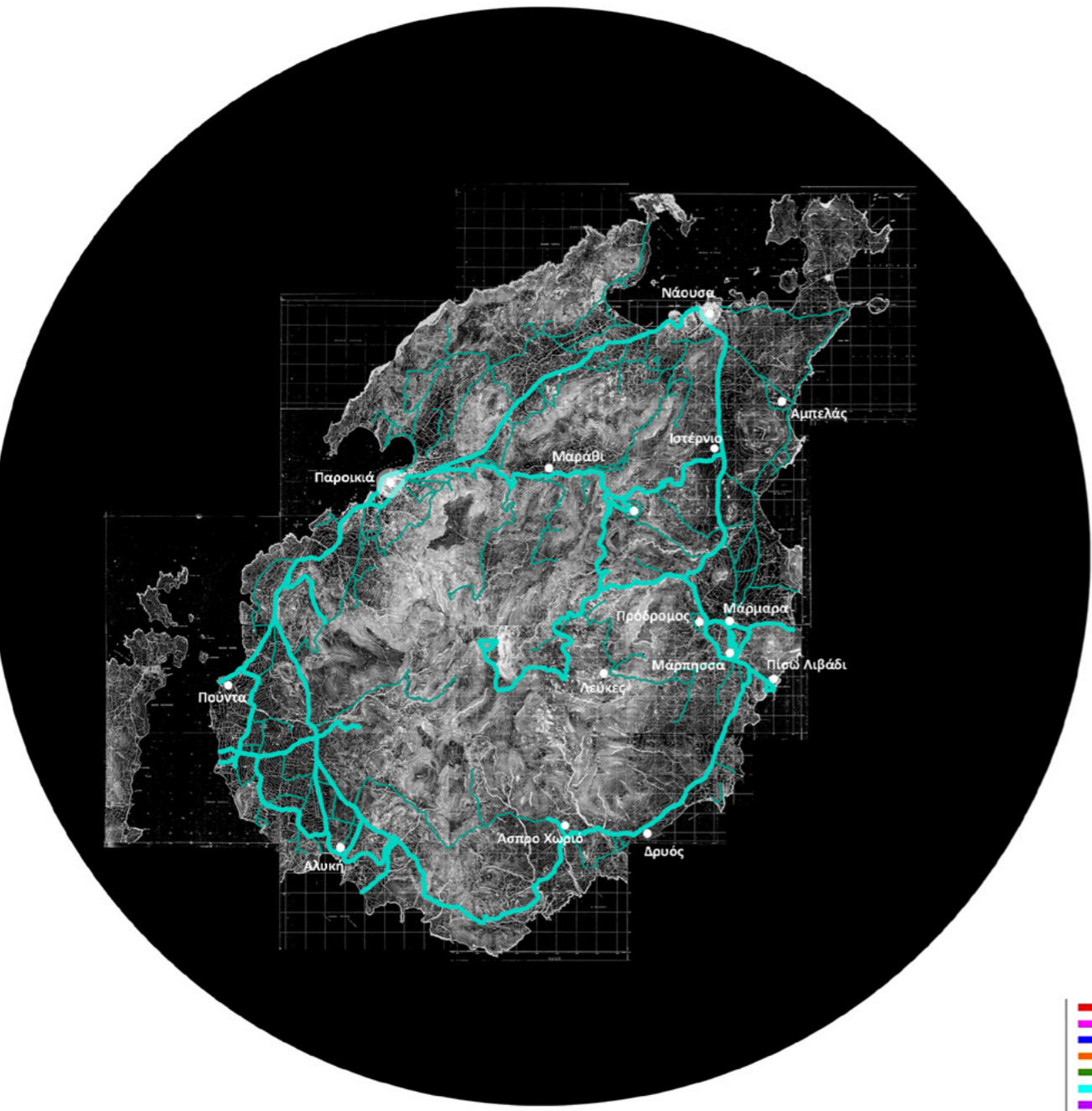
ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

Κατάληψη του νησιού από το **Μπαρμπαρόσα** (1537) και ερήμωσή του σηματοδοτούν το τέλος της ενετοκρατίας.

Το νησί κυριεύεται από τους **Τούρκους** το 1560.

Κατά την διάρκεια των ρωσοτουρκικών πολέμων (1770 - 1777) ο ρώσικος στόλος χρησιμοποιεί τον ασφαλή όρμο της Νάουσας σαν ορμητήριο.

Στην εποχή της εκμηδενίσεως των γεωγραφικών αποστάσεων και της διάχυσης των αστικών κέντρων, η Πάρος θα μπορούσε να θεωρηθεί τμήμα μιας ευρύτερης αιγαιοπελαγίτικης “μετα-πόλης” σε άμεση σχέση με την αθηναϊκή μητρόπολη. Βασικό χαρακτηριστικό της σύγχρονης ζωής στην Πάρο αποτελεί η ακραία διακύμανση μεταξύ χειμερινής και καλοκαιρινής περιόδου όσον αφορά τόσο τον πληθυσμό όσο και την ένταση της οικονομικής δραστηριότητας και το πλήθος των παρεχόμενων υπηρεσιών. Παρά τον περιοδικό χαρακτήρα της κινητικότητας στο νησί όμως, τα αποτελέσματα της τουριστικής ανάπτυξης έχουν μόνιμο χωρικό αντίκτυπο, με το ποσοστό του δομημένου περιβάλλοντος να αυξάνεται συνεχώς, εντός και εκτός των παραδοσιακών οικισμών. Ο κορεσμός αυτός αλλά και οι επιπτώσεις που αφορούν την όχληση και την επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος του νησιού απασχολούν πλέον πολλούς από τους κατοίκους. Διαφαίνεται έτσι μια στροφή σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού που στοχεύουν να αξιοποιήσουν τον φυσικό και ιστορικό πλούτο του νησιού χωρίς να τον υποβαθμίζουν.

ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ: 13.715
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ: 12.527

ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ

- 0-9 ετών: 1.499
- 10-19 ετών: 1.439
- 20-29 ετών: 1.642
- 30-39 ετών: 2.123
- 40-49 ετών: 2.106
- 50-59 ετών: 1.705
- 60-69 ετών: 1.446
- 70+ ετών: 1.755

Μέση ηλικία: 40,6

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ - ΠΥΡΗΝΙΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Αριθμός νοικοκυριών: 5.232
 Μέσο μέγεθος νοικοκυριού: 2,57

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΣΧΟΛΙΑΣ

- Απασχολούμενοι: 5.375
- Ζητούσαν Εργασία: 706
- Μαθητές/Σπουδαστές: 2.160
- Συνταξιούχοι: 2.587
- Οικιακά: 1.735
- Λοιπά: 1.152

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

- Πρωτογενής: 337
- Δευτερογενής: 1.375
- Τριτογενής: 3.663

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ

- Ελληνική: 11.298
- Άλλη: 2.417

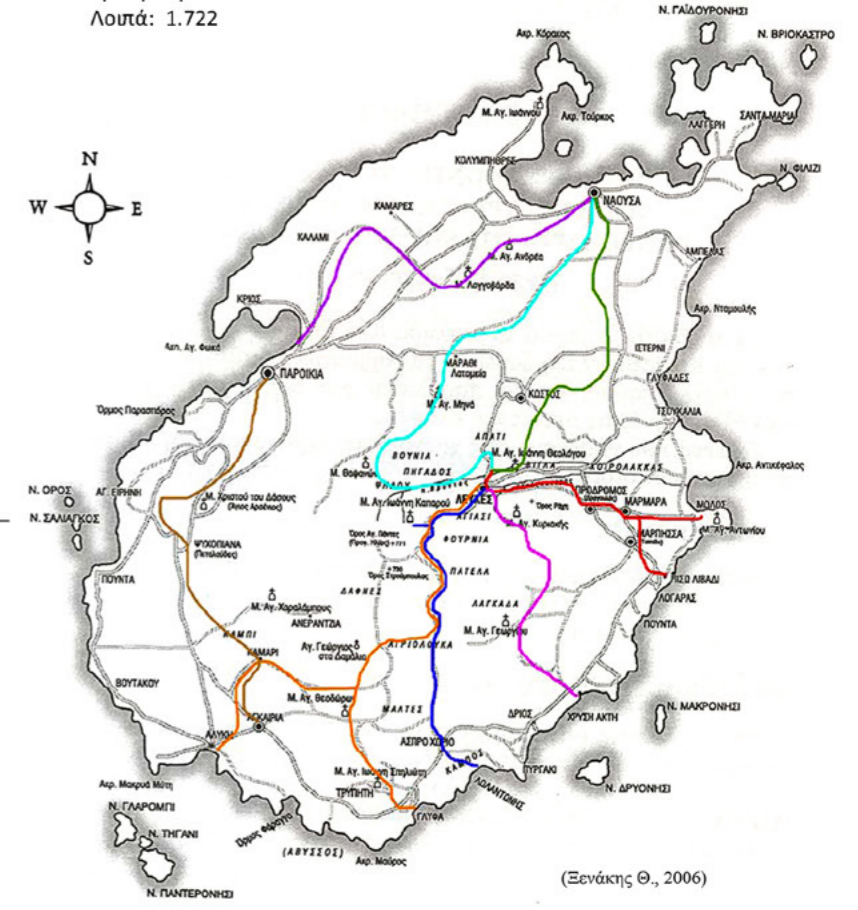
- ΔΙΑΔΡΟΜΗ 1 : ΛΕΥΚΕΣ - ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ - ΜΑΡΜΑΡΑ - ΜΩΛΟΣ / ΠΙΣΩ ΛΙΒΑΔΙ
- ΔΙΑΔΡΟΜΗ 2 : ΛΕΥΚΕΣ - ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗ - ΑΥΚΛΑΚΙ - ΛΑΓΚΑΔΑ - ΧΡΥΣΗ ΑΚΤΗ
- ΔΙΑΔΡΟΜΗ 3 : ΛΕΥΚΕΣ - ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΑΡΟΣ - ΛΑΓΚΑΔΑ - ΑΣΠΡΟ ΧΩΡΙΟ
- ΔΙΑΔΡΟΜΗ 4 : ΛΕΥΚΕΣ - ΣΤΑΥΡΟΣ - ΦΟΥΡΝΙΑ - ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ - ΑΓ. ΑΣΩΜΑΤΟΙ - ΓΛΥΦΑ
- ΔΙΑΔΡΟΜΗ 5 : ΝΑΟΥΣΑ - ΚΩΣΤΟΣ - ΛΕΥΚΕΣ
- ΔΙΑΔΡΟΜΗ 6 : ΝΑΟΥΣΑ - ΜΑΡΑΘΙ - ΒΟΥΝΙΑ - ΠΗΓΑΔΟΣ - ΑΠΑΤΙ - ΛΕΥΚΕΣ
- ΔΙΑΔΡΟΜΗ 7 : ΝΑΟΥΣΑ - ΛΟΓΓΟΒΑΡΔΑ - ΚΑΛΑΜΙ - ΛΙΒΑΔΙΑ
- ΔΙΑΔΡΟΜΗ 8 : ΠΑΡΟΙΚΙΑ - ΑΓ. ΑΡΣΕΝΙΟΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ - ΚΑΜΑΡΙ - ΑΓΚΑΙΡΙΑ

Χωρική κατανομή σχολείων στο νησί

	Παροικιά	Νάουσα	ΔΔ Μάρπησας	ΔΔ Αργιλόγιο	ΔΔ Λευκών	ΔΔ Κόστος	ΔΔ Αγκαιριάς
νηπιαγωγεία	4	1	2	2	1	1	1
Δημοτικά	2	1	1	1	1		1
Γυμνάσιο	1	1		1			
Γενικό Λύκειο	1	1					
Επαγγελματικά Λύκεια	1						

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

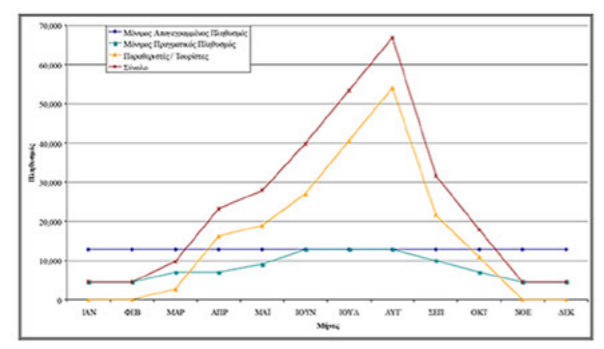
- (Άτομα γεννηθέντα το 2004 και πριν)
- Πρωτοβάθμια: 3.405
- Δευτεροβάθμια - Μεταδευτεροβάθμια: 5.961
- Τριτοβάθμια: 1.646
- Λοιπά: 1.722

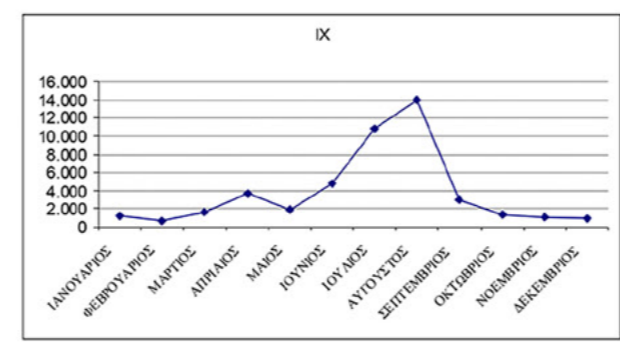
Καταγραφή οικοδομών (ΕΣΥΕ 2000)

κατοικίες	7680
εκκλησίες-μοναστήρια	347
ξενοδοχεία	401
εργοστάσια-εργαστήρια	21
σχολικά κτίρια	33
καταστήματα-γραφεία	369
σταθμοί αυτοκινήτων (παρκινγκ)	0
νοσοκομεία κλινικές κλπ.	7
άλλες χρήσεις	1966
σύνολο κτιρίων αποκλειστικής χρήσης	10824
μικτή χρήση	1255
Σύνολο κτιρίων	12079

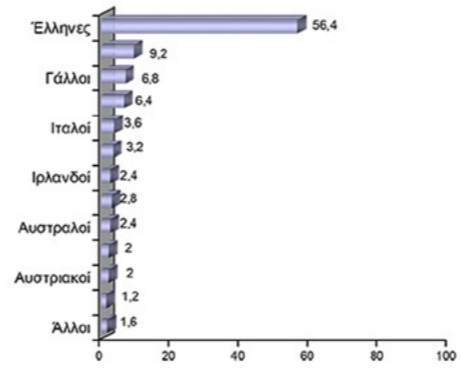
Μηνιαία διακύμανση πληθυσμού (2001)

Μηνιαία διακύμανση αποβιβασθέντων ΙΧ στο νησί

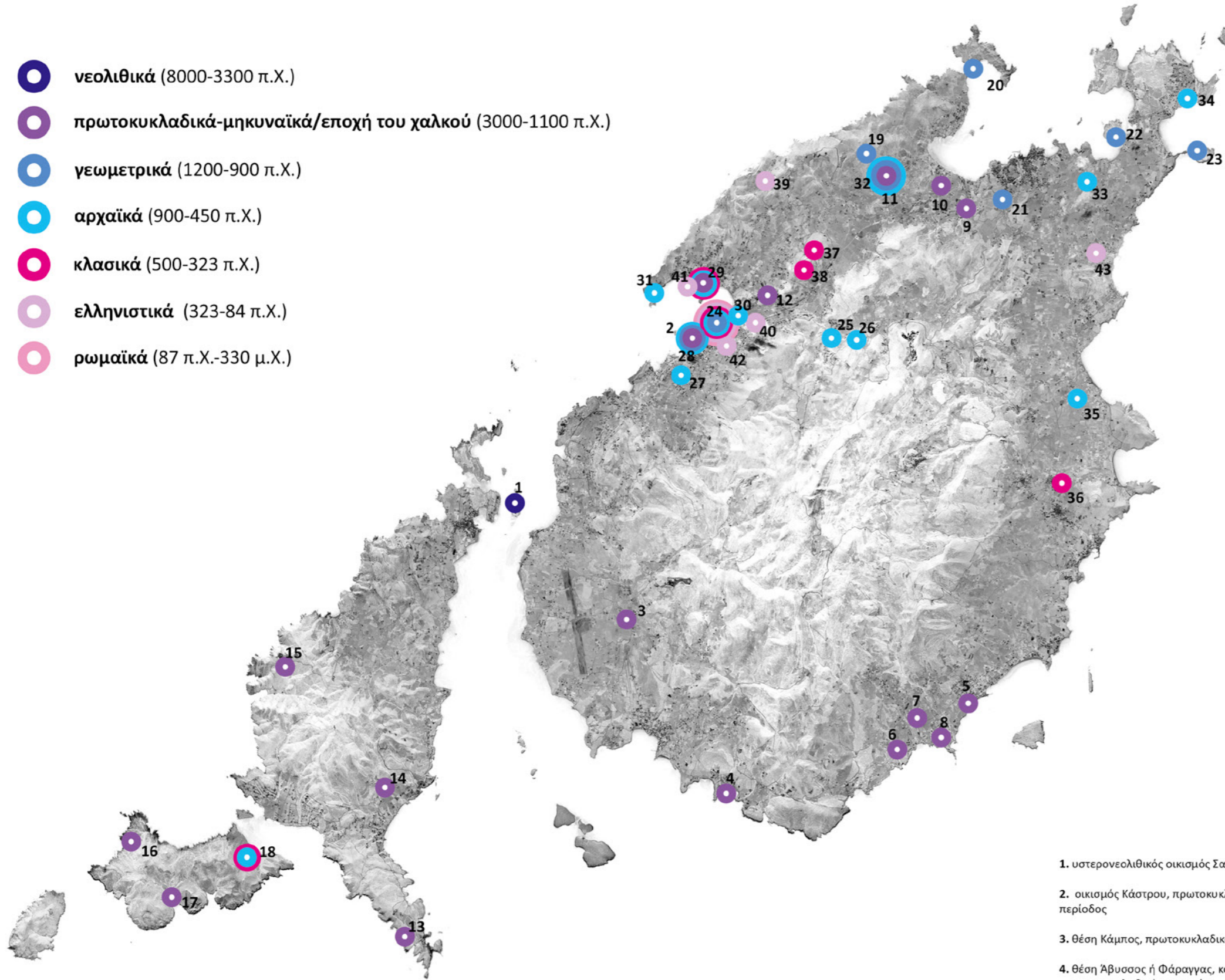
Εθνική σύνθεση επισκεπτών

σχεδιασμός δικτύου μονοπατιών, πολλών εξ αυτών με μακραιωνη χρήση, για την ανάπτυξη του περιηγητικού τουρισμού

αρχαιολογικά ευρήματα

- νεολιθικά (8000-3300 π.Χ.)
- πρωτοκυκλαδικά-μηκυναϊκά/εποχή του χαλκού (3000-1100 π.Χ.)
- γεωμετρικά (1200-900 π.Χ.)
- αρχαϊκά (900-450 π.Χ.)
- κλασικά (500-323 π.Χ.)
- ελληνιστικά (323-84 π.Χ.)
- ρωμαϊκά (87 π.Χ.-330 μ.Χ.)

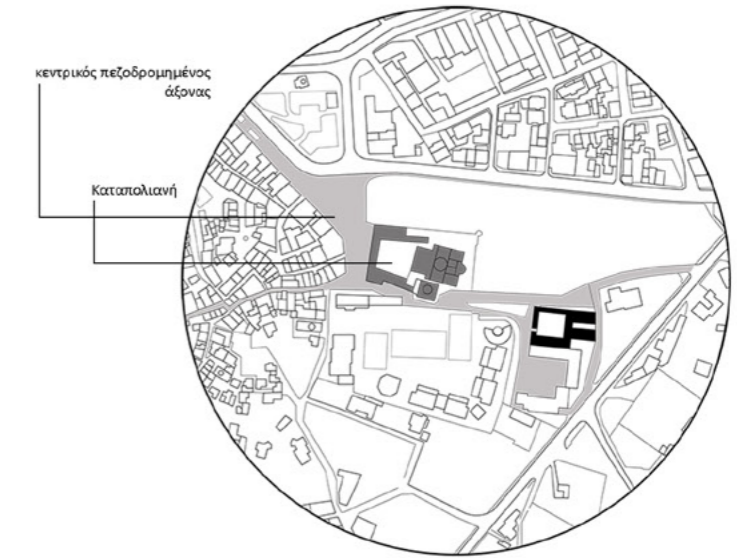
- 1. υστερονεολιθικός οικισμός Σαλιάγκου
- 2. οικισμός Κάστρου, πρωτοκυκλαδική - γεωμετρική περίοδος
- 3. θέση Κάμπος, πρωτοκυκλαδικά
- 4. θέση Άβυσσος ή Φάραγγας, καταποντισμένος πρωτοκυκλαδικός οικισμός
- 5. Δρυός, πρωτοκυκλαδικοί τάφοι -λατομείο
- 6. θέση Γαλανά Κρημνά, πρωτοκυκλαδικά
- 7. Μνημόρια, πρωτοκυκλαδικά
- 8. Πυργάκι, πρωτοκυκλαδικός οικισμός
- 9. Σκλαβούνα, πρωτοκυκλαδικά
- 10. θέση Πλαστηράς, πρωτοκυκλαδικό νεκροταφείο
- 11. μηκυναϊκή ακρόπολη Κουκουναριών, επανακατοίκηση 9ος-8ος π.Χ. αι.
- 12. Λιβιάδα, προϊστορικό νεκροταφείο
- 13. Πεταλίδες Αντιπάρου, πρώιμη εποχή του χαλκού
- 14. Σωρός Αντιπάρου, πρώιμη εποχή του χαλκού
- 15. Κρασάδες Αντιπάρου, πρώιμη εποχή του χαλκού
- 16. Ζουμπάρια Δεσποτικού, πρωτοκυκλαδικό νεκροταφείο
- 17. Λειβάδι Δεσποτικού, πρωτοκυκλαδικό νεκροταφείο
- 18. αρχαϊκό ιερό Απόλλωνα-Αρτέμιδος και ευρύτερη περιοχή, θέση Μάνδρα - Δεσποτικό
- 19. Λιβαδερά, γεωμετρικά κτίσματα
- 20. Άγιος Ιωάννης Δέτης, γεωμετρικά κτίσματα
- 21. Σαρακήνικα, οικισμός πιθανόν γεωμετρικός
- 22. νησος Οικονόμου, γεωμετρικός οικισμός
- 23. Φιλίζι, κτίσματα πιθανόν γεωμετρικά
- 24. νεκροταφείο στο Βίντζι, 8ος π.Χ - 3ος μ.Χ.αι.
- 25. Λάκκοι, επιφανειακή εξόρυξη μαρμάρου
- 26. Μαράθι, λατομεία από αρχαϊκή περίοδο
- 27. Ασκληπιείο - ιερό Πυθίου Απόλλωνα, 4ος π.Χ. αι.
- 28. αρχαϊκός ναός της Αθηνάς στο Κάστρο
- 29. ναός του Απόλλωνα και της Αρτέμιδος - Δήλιο (9ος-5ος αι., σε προϋπάρχον γεωμετρικό ιερό)
- 30. αρχαϊκό μικρό ιερό στην περιοχή Αγ.Παντελεήμων
- 31. Σπήλαιο Αρχιλόχου
- 32. αρχαϊκός ναός της Αθηνάς στις Κουκουναριές
- 33. Πρωτόρια, λείψανα αρχαϊκών χρόνων
- 34. Καργαδούρα, οικισμός και αψιδωτό οικοδόμημα, πιθανόν αρχαϊκά
- 35. Τσουκαλιά, αρχαία πόλη - εργαστήρια
- 36. Μάρμαρα, διάσπαρτα μέλη δωρικού ναού
- 37. ιερό Δία Υπάτου στον Κούναδο
- 38. ιερό Ειλειθυίας ,όρος Κούναδος
- 39. Μαραπάς, ελληνιστικός υπαίθριος χώρος λατρείας
- 40. Αρχιλόχειο, θέση Έλιτας (3ος αι.)
- 41. Κριός, αψιδωτό οικοδόμημα της ύστερης αρχαιότητας
- 42. θέση Καστροβούνι, ελληνιστικές οικίες
- 43. Παλαιόπυργος, ελληνιστικός πύργος

χρονολόγιο ανασκαφών

- 1883 Ερευνούνται νεκροταφεία Αντιπάρου και Δεσποτιού από τον **James T. Bent**.
- 1897 Ο **Othen Rubenson** κάνει ανασκαφές στις οποίες συμμετέχει ο παριανός αρχαιολόγος **Μ. Κ. Κρίσπηρ**. Οι ανασκαφές συνεχίζονται από τη Γερμανική Αρχαιολογική Σχολή.
- 1898 Ο **Χρήστος Τσουντας** ανασκάπτει τα πρώτα κυκλαδικά νεκροταφεία Πάρου, Αντιπάρου, Δεσποτικού.
- 1917 Ο **Othen Rubenson** ανασκάπτει το κάστρο.
- 1924 Η παριανή αρχαιολόγος **Ειρήνη Βαρούχα** ερευνά τάφους στον Κάμπο.
- 1962 Ο **Χρήστος Ντούμας** διενεργεί ανασκαφές στον Πλαστηρά της Νάουσας.
- 1964 - 65 Οι **John D. Evans** και **Colin Renfrew** κάνουν ανασκαφές στο Σάλιαγκο, όπου ανακαλύπτεται ο παλαιότερος νεολιθικός πολιτισμός των Κυκλάδων - πρόδρομος του Κυκλαδικού.
- 1976 - 1992 Ο **Δημήτρης Σκιλάρντι** ανασκάπτει την Ακρόπολη στις Κουκουναριές της Νάουσας.
- 1983 Η **Φωτεινή Ζαφειροπούλου** κάνει ανασκαφές στο οικόπεδο δίπλα στην Ένωση Συνεταιρισμών. Ανακαλύπτεται το μεγάλο νεκροταφείο στη θέση Βίτσι που ήταν σε χρήση από τον 8ο π.Χ. έως τον 3ο μ.Χ. αι
- 1986 - 2006 Ο **Γιάννος Κουράγιος** εκ μέρους της ΚΑ' ΕΠΚΑ διενεργεί πλήθος σωστικών ανασκαφών στην Παροικιά συμπληρώνοντας την τοπογραφία της αρχαίας πόλης, από την αρχαϊκή μέχρι και τη ρωμαϊκή εποχή, μέσω της αποκάλυψης μεγάλων τμημάτων του τείχους, του προσδιορισμού του οικιστικού ιστού, της περιοχής των εργαστηρίων κεραμικής και γλυπτικής και της θέσης λουϊών νεκροταφείων. Το 1997 ανασκάπτει στη θέση Μάνδρα του Δεσποτικού Αντιπάρου, αποκαλύπτοντας αρχαϊκό κτιριακό συγκρότημα που σχετίζεται με τη λατρεία του Απόλλωνα και της Άρτεμης. Η ανασκαφή συνεχίζεται έως και σήμερα.

το σημερινό αρχαιολογικό μουσείο

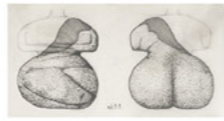

- A** _ αρχαϊκή και κλασική μεγάλη γλυπτική _ 153 τ.μ.
- B** _ Γλυπτά, κεραμική και μικροαντικείμενα από το ιερό του Απόλλωνα στο Δεσποτικό _ 17 τ.μ.
- Γ** _ Κεραμική από τη νεολιθική έως τη ρωμαϊκή περίοδο γλυπτά και επιτύμβιες στήλες αρχαϊκής έως και ρωμαϊκής περιόδου _ 128 τ.μ.
- Στοά** _ Γλυπτά και αρχιτεκτονικά μέλη 6ου-5ου αι. π.Χ. _ 86 τ.μ.
- Αυλή** _ Γλυπτά και επιτύμβια μνημεία. 5ος αι. π.Χ.- 3ος αι. μ.Χ. _ 525 τ.μ.
- σύνολο εκθεσιακών χώρων _ 909 τ.μ.

ταξινόμηση κυριότερων εκθεμάτων

4
5
0
0
-
7
5
0
0
π
Χ

“η κυρία του Σαλιάγκου”

νεολιθικά Σαλιάγκου

πρωτοκυκλαδικά ειδώλια

πρωτοκυκλαδικά

7
5
0
-
3
2
3
π
Χ

ανθρωπόμορφη
αρχαϊκή σαρκοθάγος

Γοργώ, ακρωτήριο
ναού

κολοσσική ένθρονη θεά

Νίκη

Άρτεμις

κλασική
σαρκοθάγος

αρχαϊκοί κούροι-κόρες

αρχαϊκά

κλασικά

3
2
3
π
Χ
·
3
3
0
μ
Χ

λατρευτικός
βωμός

Πάριο Χρονικό, πίνακας των
σπουδαιότερων γεγονότων στον
ελλαδικό χώρο από το 1582 π.Χ.
έως το 264 π.Χ.

ψηφιδωτό Ηρακλή

νεκρόδειπνα

ρωμαϊκά

ελληνιστικά

1700 - 750 π.Χ.

αμφορείς με πρωτοεμφανιζόμενα δείγματα ιστοριογράφησης

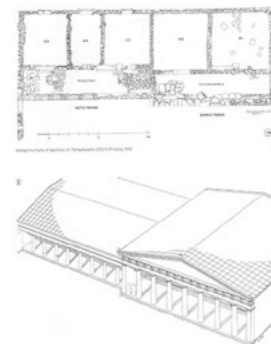
πρώμη επιτύμβια στήλη πλήθος αμφορέων με οστά από πολυάνδρια νεκροταφείου

Μηκυναϊκά

γεωμετρικά

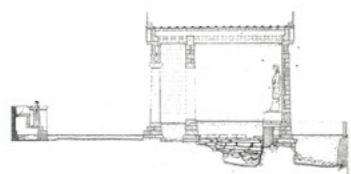
κεφαλές κούρων

λατρευτικό αγαλμάτιο

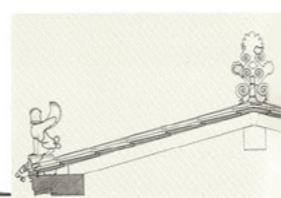
750 - 323 π.Χ.

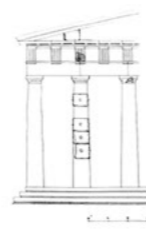
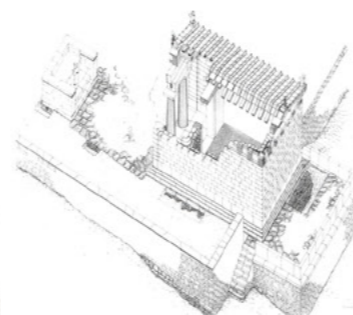
ιερό Απόλλωνα-Αρτέμιδος Δεσποτικό

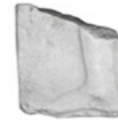
κολοσικό άγαλμα Αρτέμιδος

λατρευτικό αγαλμάτιο

αφιερώματα πιστών

Ασκληπιείο-Πύθειο-ιερά Κουνάδου

Δήλιο

αρχαϊκό ανάγλυφο με αναπαράσταση του Αρχιλόχου

323 π.Χ. - 330 μ.Χ.

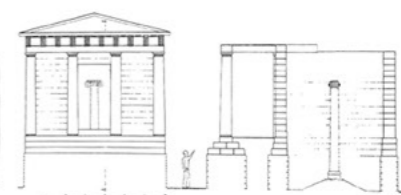
ρωμαϊκές σαρκοφάγοι

τεφροδόχοι κάλπες

νεκροταφείο στο Βίτζι

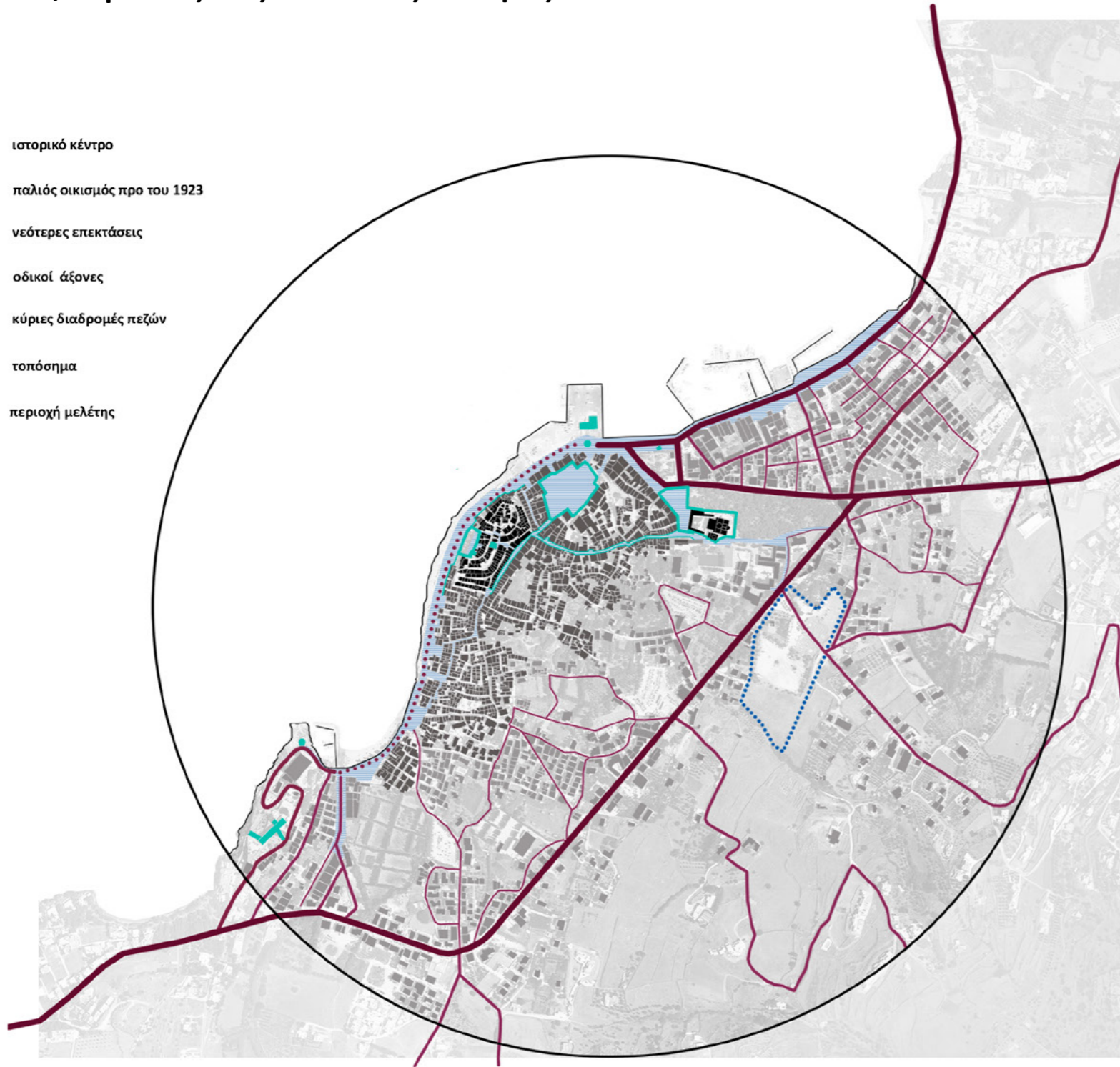

ελληνιστικές επιγραφές-ανάγλυφα Αρχιλοχείου

Αρχιλόγειο

Παροικιά, κύριοι άξονες-οικιστικές ενότητες

- ιστορικό κέντρο
- παλιός οικισμός προ του 1923
- νεότερες επεκτάσεις
- οδικόί άξονες
- κύριες διαδρομές πεζών
- τοπόσημα
- περιοχή μελέτης

Τόσο επειδή αποτελεί την πρωτεύουσα και το κύριο λιμάνι του νησιού, όσο και για το ότι παρουσιάζει μια πληθώρα τεκμηρίων από αλληπάλληλες ιστορικές στρώσεις, η Παροικιά θα επιλεγεί σαν τόπος ένταξης της μελέτης.

Όπως η αρχαία πόλη της Παροικιάς εξαπλώθηκε με πυρήνα τον προϊστορικό οικισμό του Κάστρου, έτσι και στη νεώτερη ιστορία ο οικισμός δημιουργήθηκε με τη μορφή επάλληλων δακτυλίων από σειρές μονόχωρων με κέντρο το ενετικό οχυρό που δέσποζε στον ίδιο λόφο από τον 15ο αιώνα. Το συνεχές αυτό σύστημα μονόχωρων εφαρμόζεται και στη μετέπειτα ανάπτυξη του οικισμού μέχρι το 1923, και μόνο στον άξονα προς την Καταπολιανή συναντώνται νεοκλασικά σπίτια με ευρύχωρες αυλές. Ο ίδιος δρόμος, μαζί με τον εγκάρσιό του που αγκαλιάζει το ιστορικό κέντρο, αποτελούν τη ραχοκοκκαλιά του παλιού οικισμού. Οι σύγχρονες επεκτάσεις χαρακτηρίζονται από έντονη διάχυση, με τον τύπο της "βίλας", διώροφης συνήθως, να επικρατεί. Κύριο όριο του ευρύτερου οικιστικού συνόλου της Παροικιάς σήμερα θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε τον περιφερειακό άξονα με ΝΔ διεύθυνση.

Η περιοχή μελέτης εφάπτεται του περιφερειακού αυτού άξονα, αλλά βρίσκεται και σε μια πολύ καλή σχέση με τον κύριο πεζόδρομο της Καταπολιανής, παρουσιάζοντας πλεονεκτήματα τόσο ως προς τη σύνδεση με το κέντρο του οικισμού και τα χαρακτηριστικά του τοπόσημα όσο και την εύκολη πρόσβαση με όχημα.

μοναδικός άξονας νεοκλασικών

μονόχωρα παλαιού συνεκτικού οικισμού

νεότερες επεκτάσεις

κύριος εμπορικός άξονας εντός του παλιού οικισμού

Παροικιά, καταγραφή χρήσεων γης

- κατοικία
- εμπόριο
- αναψυχή
- τουριστικές εγκαταστάσεις
- εκπαίδευση
- υγεία
- πολιτισμός
- αρχαιολογικοί χώροι - μνημεία
- υπηρεσίες / γραφεία
- διοίκηση
- χωρίς χρήση / ερείπιο
- εκκλησία
- νεκροταφείο
- μύλοι
- πλατεία
- λιμάνι
- αλιευτικά και ιστιοπλοϊκά αγκυροβόλια
- πράσινο
- parking
- περιοχή μελέτης

- 1 _ δημαρχείο
- 2 _ αστυνομία
- 3 _ δημοτικό σχολείο
- 4 _ γυμνάσιο
- 5 _ κέντρο νεότητας Θησέας
- 6 _ ΚΤΕΛ
- 7 _ κέντρο υγείας
- 8 _ λιμεναρχείο
- 9 _ ΔΕΗ
- 10_ πλατεία Μαντών Μαυρογένους

- α _ αρχαιολογικό μουσείο
- β _ υπαίθριο θέατρο
- γ _ εκθεσιακός χώρος
- δ _ Εκατονταπυλιανή, βυζαντινό μουσείο
- ε _ δημοτική βιβλιοθήκη
- στ_ χώροι τέχνης

Ο σύγχρονος πυρήνας της Παροικιάς, όπου διατάσσονται οι περισσότερες υπηρεσίες αλλά και οι εμπορικές χρήσεις, μπορεί να θεωρηθεί η περίμετρος της πλατείας Μαντών Μαυρογένους μαζί με το λιμάνι αλλά και τον πεζόδρομο της Καταπολιανής.

Παρατηρούμε ότι οι περισσότερες χρήσεις **πολιτισμού** βρίσκονται σε σχετική εγγύτητα με τον **κεντρικό άξονα** εντός του παλιού οικισμού που καταλήγει στη Καταπολιανή, στον οποίο παρουσιάζεται και πύκνωση των χρήσεων εμπορίου και αναψυχής. Προεκτεινόμενος ο άξονας αυτός και στρίβοντας νότια δίπλα από το σχολικό συγκρότημα καταλήγει στην περιοχή μελέτης.

Στην ίδια νοητή κατεύθυνση μπορούμε να αντιληφθούμε και ένα **δίκτυο πλατειών** που περιλαμβάνει την κεντρική πλατεία “Μαντών Μαυρογένους”, την πλατεία της Καταπολιανής αλλά και τους κοινόχρηστους χώρους του σχολικού συγκροτήματος (γήπεδα, θεατράκι), το οποίο επίσης μπορεί να συνδεθεί με την περιοχή μελέτης.

Επίσης παρατηρούμε ότι στην περιφέρεια Καταπολιανής-παλιού μουσείου-σχολείων όπου εντάσσεται η περιοχή μελέτης, εισάγονται **κλίμακες άλλης τάξεως** με μεγάλους **ελεύθερους χώρους**, που απομακρύνονται από τις αναλογίες του συνεκτικού ιστού.

Η περιοχή στην παρούσα φάση χρησιμοποιείται κυρίως ως parking, μια χρήση ασύμβατη με τον αρχαιολογικό χώρο που επίσης περιλαμβάνει. Επίσης υπάρχουν σε μικρή ακτίνα εναλλακτικοί ελεύθεροι χώροι που μπορούν να παραλάβουν λειτουργίες στάθμευσης. Το μικρό κτίσμα εντός των ορίων της αποτελεί κτηνιατρείο που ανήκει στο δήμο, γεγονός που καθιστά επίσης εύκολη τη μετακίνησή του.

Παροιικιά, χώροι ιστορικού-αρχαιολογικού ενδιαφέροντος

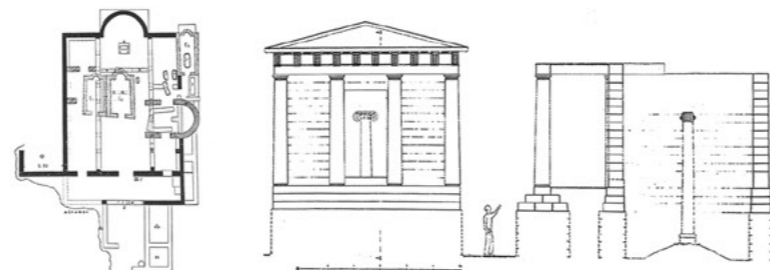
δίκτυο πιθανών διαδρομών σε σχέση με την περιοχή μελέτης

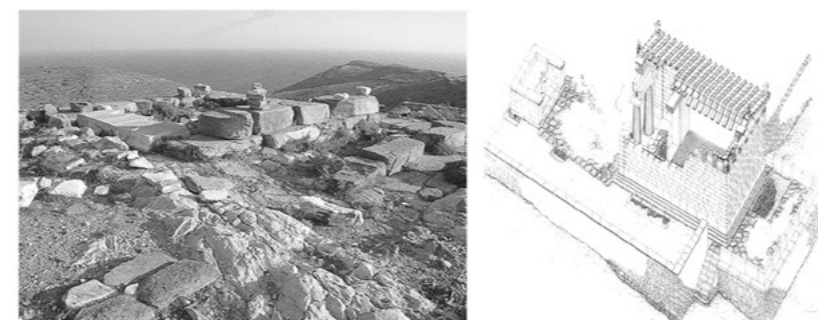
12_ μοναδικό σωζόμενο τμήμα του αρχαίου τείχους, θέση Δύο Πλάκες αποτύπωση και φωτογραφία

13_ ιερά Ασκληπιείου και Πύθιου Απόλλωνος (4ος πΧ. αι), τμήμα σχεδιαστικής αναπαράστασης του ναού του Ασκληπιείου και φωτογραφία του αρχαιολογικού χώρου

14_ θέση Έλιτας- Τρεις Εκκλησιές: χριστιανικοί ναοί, πιθανή τοποθεσία Αρχιλοχείου (4ος πΧ.αι.), αποτύπωση κάτοψης παλαιοχριστιανικής βασιλικής και μεταβυζαντινών εκκλησιών, απόπειρα σχεδιαστικής αναπαράστασης Αρχιλοχείου και φωτογραφία του αρχαιολογικού χώρου

15_ Δήλιο (5ος πΧ. αι.): ιερό Απόλλωνα και Αρτέμιδας, φωτογραφία αρχαιολογικού χώρου και σχεδιαστική αναπαράσταση του ναού σε αξονομετρική τομή

1_ νεκροταφείο στη θέση Βίτζι (8ος πΧ.-3ος μΧ. αι.)

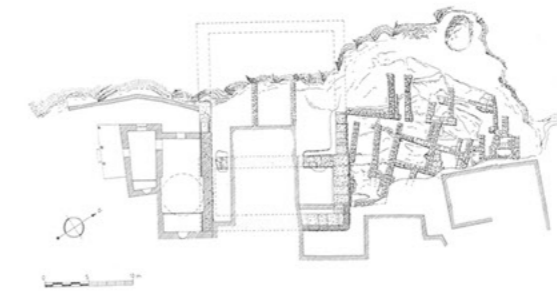
2_ Παναγία Εκατονταφυλιανή

3_ αρχαϊκό ιερό, θέση Άγιος Παντελεήμων

4_ ενετικό

5_ Κάστρο: Ναός Αθηνάς 6ου πΧ

6_ φράγκικο μοναστήρι
7_ ρωμαϊκή οικία

8_ ψηφιδωτά δάπεδα από ελληνιστικές οικίες

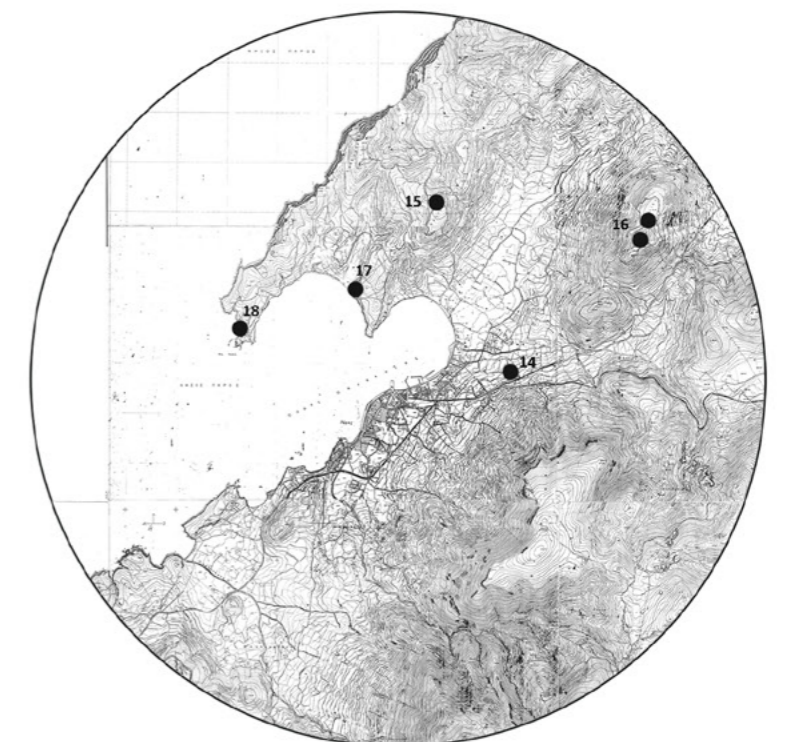

9_ εργαστήριο γλυπτικής

10_ εργαστήριο κεραμεικής

11_ ρωμαϊκοί τάφοι

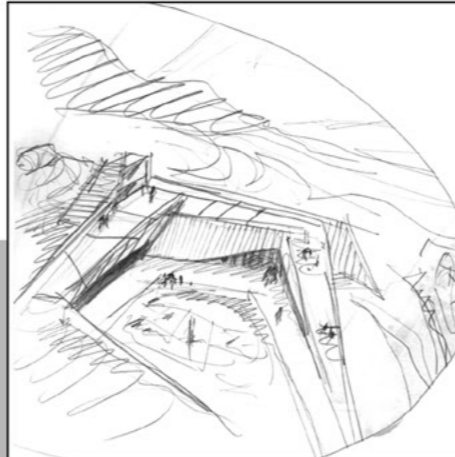
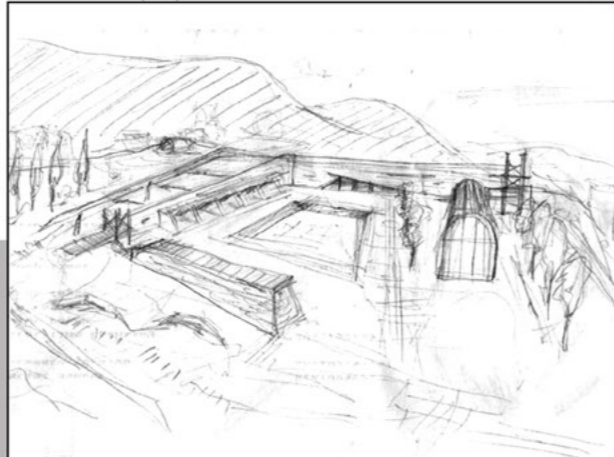
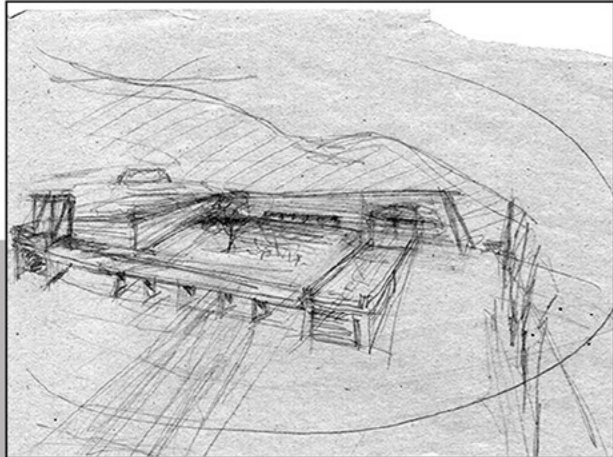
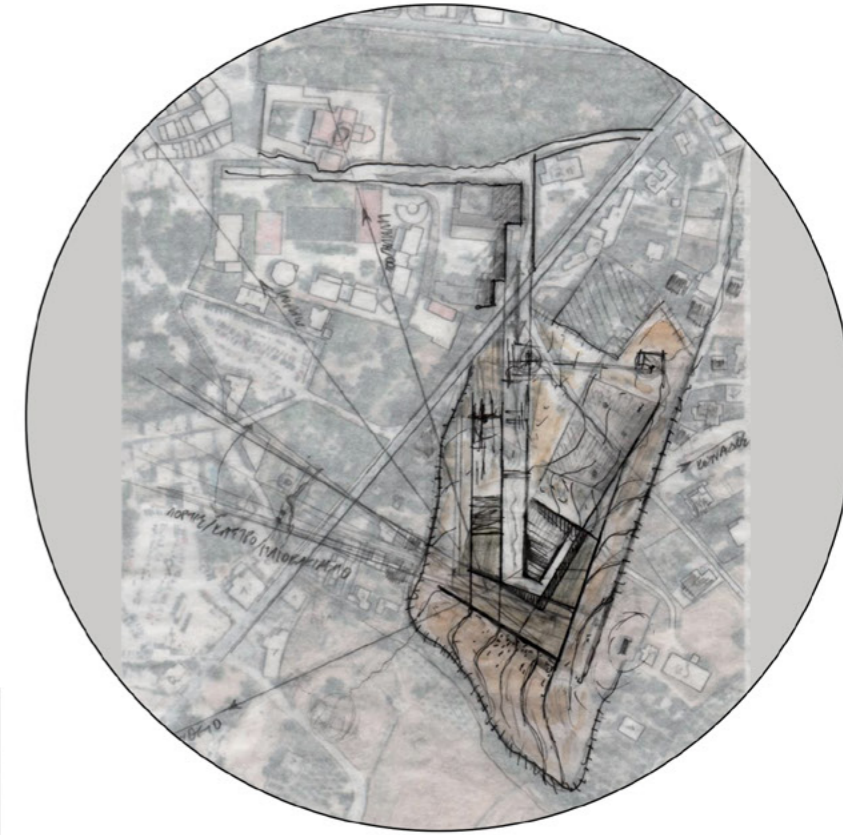
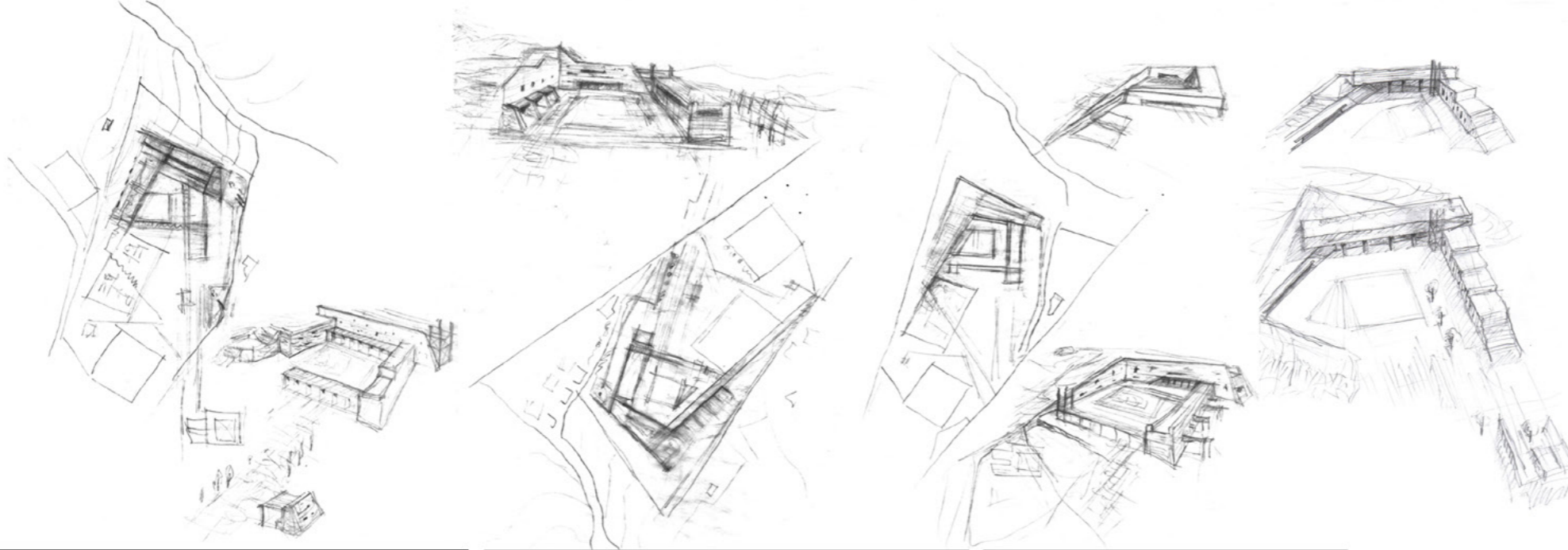

16_ ιερά Διός και Ειλειθυίας

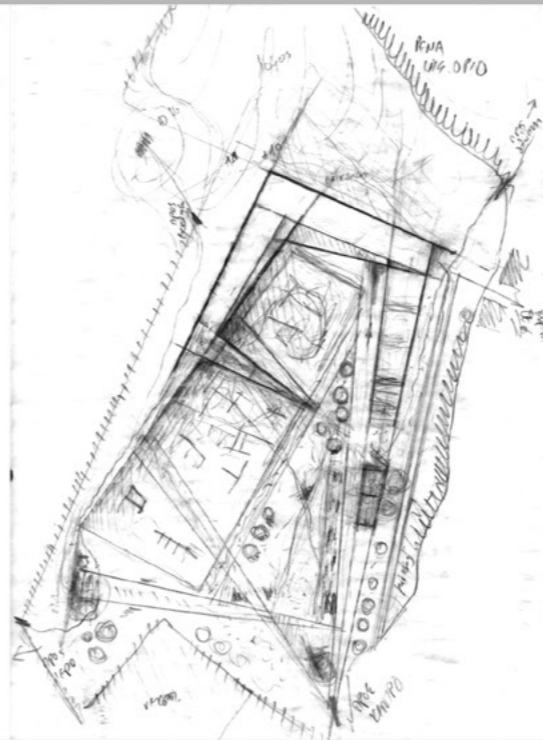
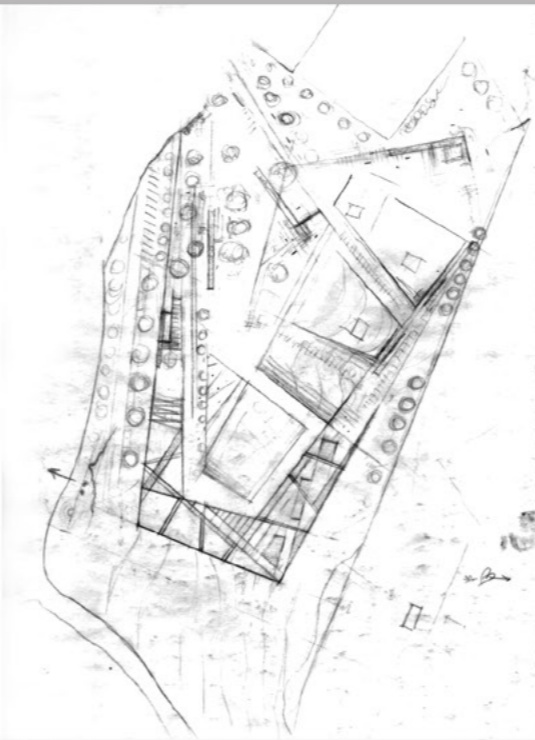
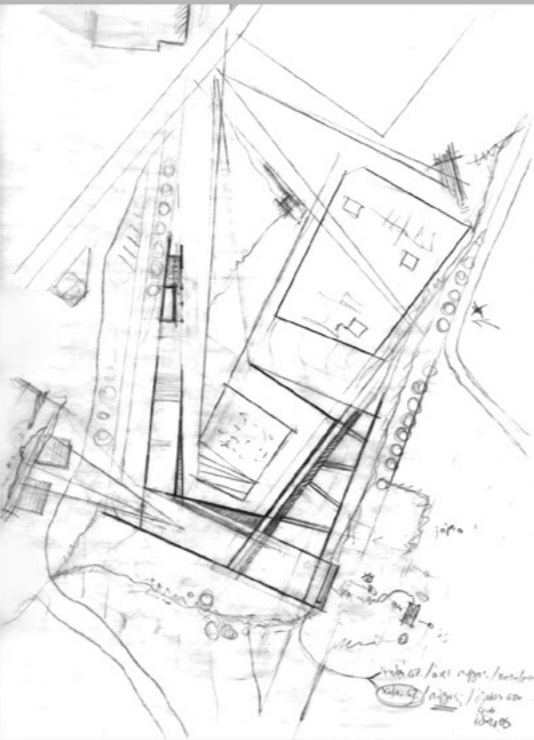
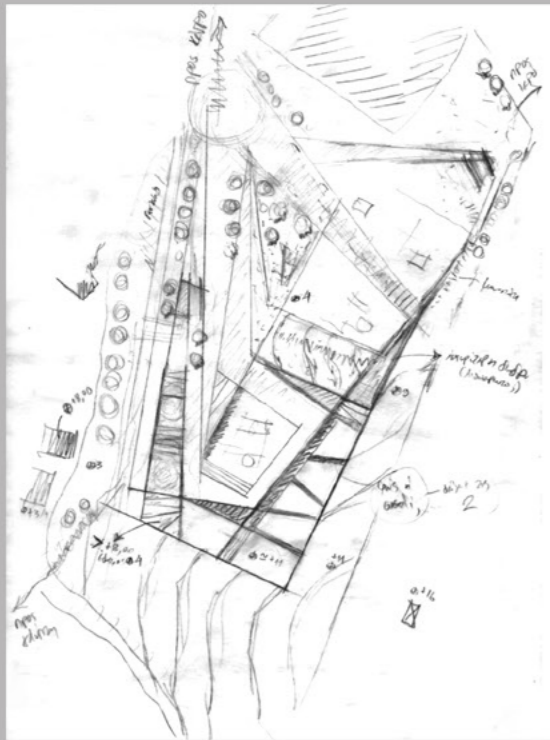
17_ Κριός, αψιδωτό οικοδόμημα της ύστερης αρχαιότητας

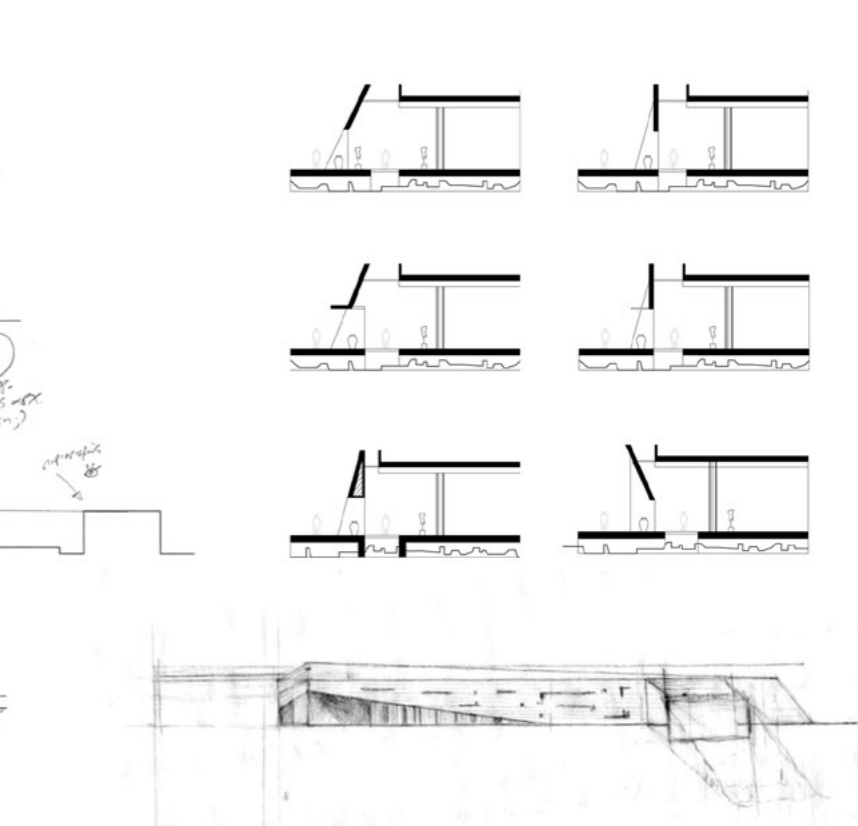
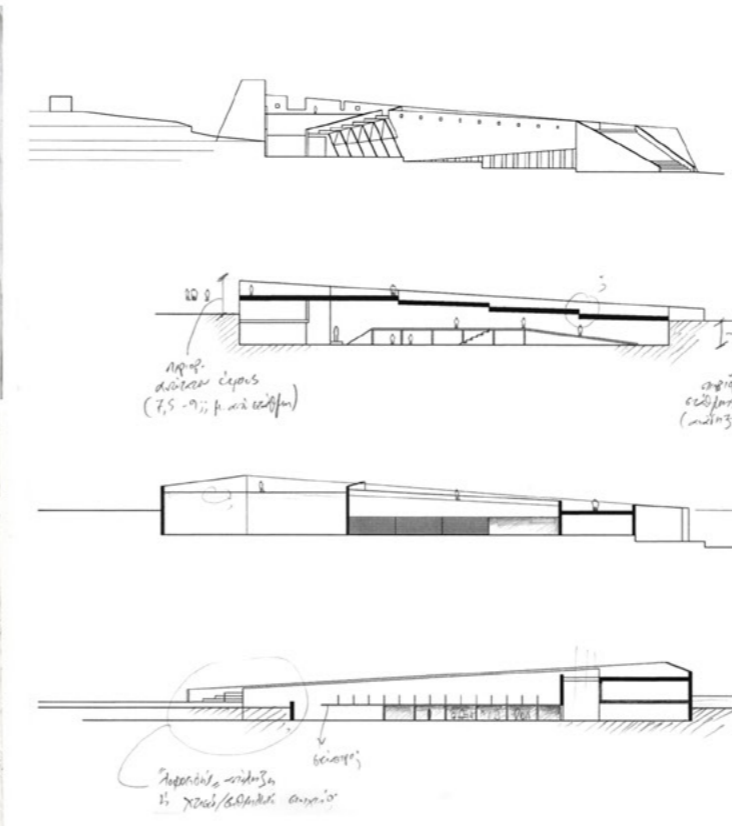
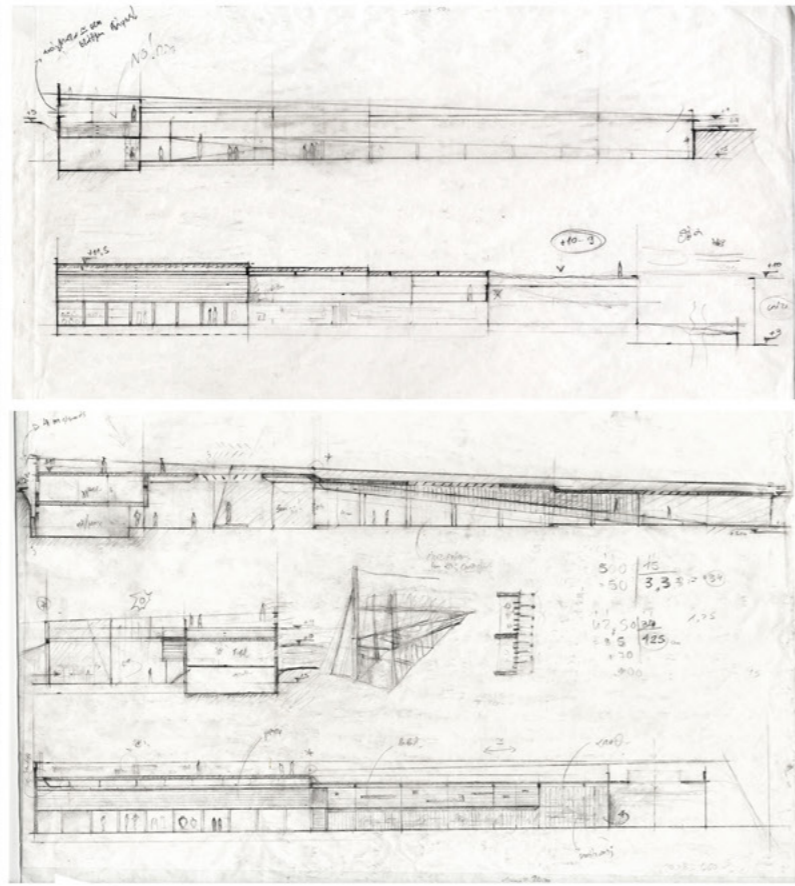
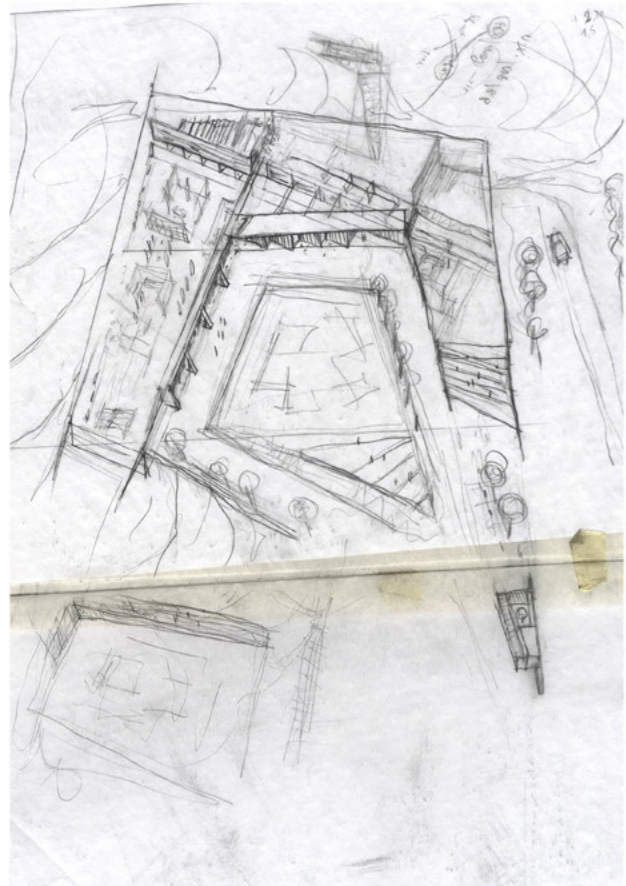
18_ Σπήλαιο Αρχιλόχου

συνθετική πορεία

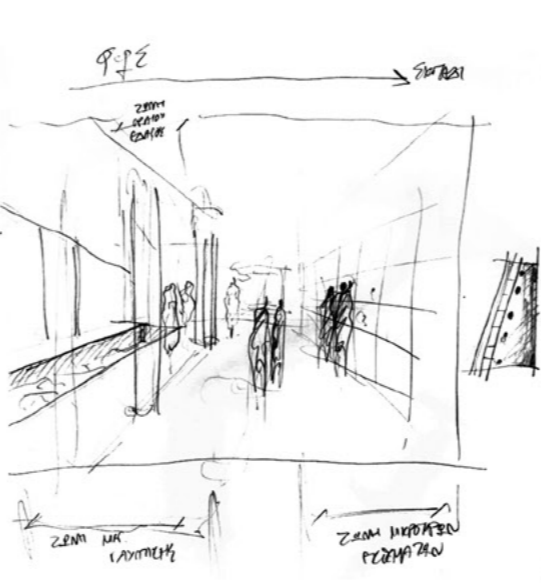
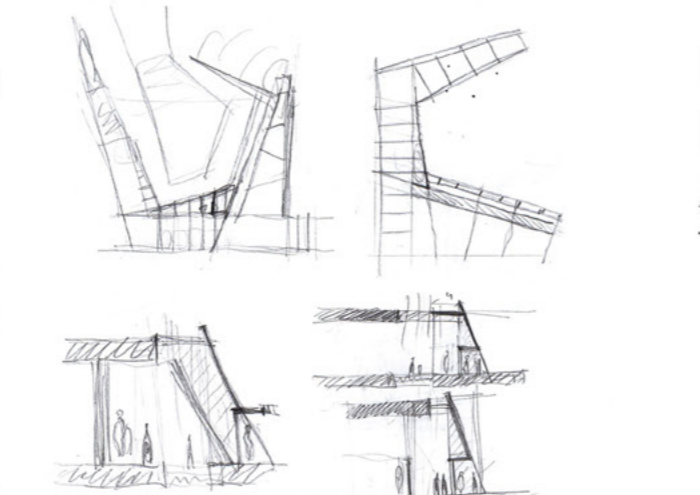
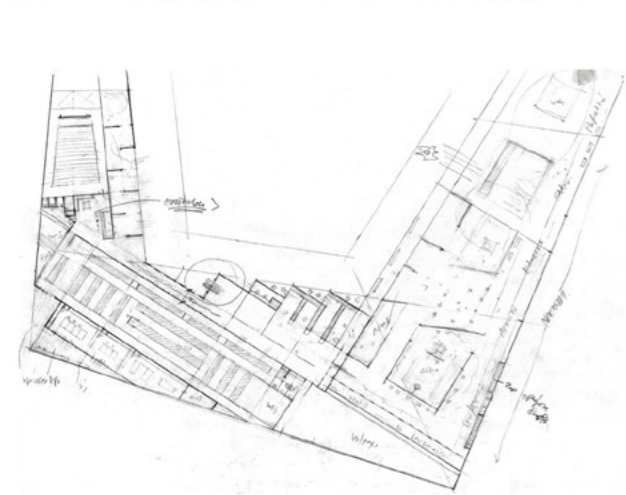

οι βασικές χαράξεις δόθηκαν από την προέκταση του άξονα που περνάει μπροστά από το παλιό μουσείο και για τον οποίο προβλέπουμε πεζοδρόμηση-διαπλάτυνση, από τα όρια του οικοπέδου αλλά και την οπτική φυγή προς το λόφο του Κάστρου.

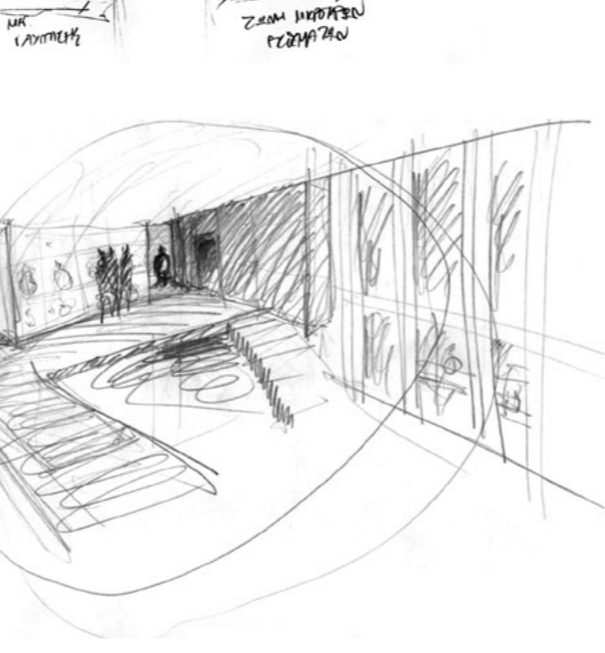
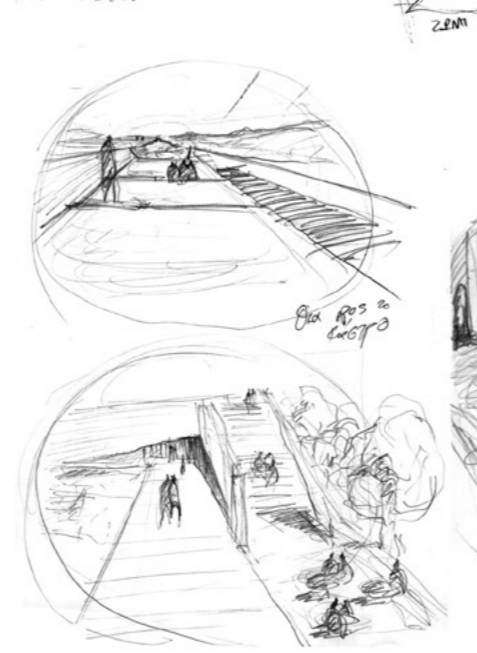

κεντρικές ιδέες: ανάβαση και κατάβαση μέσω κεκλιμένου εξ ολοκλήρου **βατού δώματος** με συγκεκριμένους προσανατολισμούς_σπειροειδής οργάνωση γύρω από αίθριο_ορατή μέσω **σκιωμένων μπάρα αποθήκευσης ευρημάτων_τοπική ανάδειξη ιστορικού εδάφους** μέσω **γυάλινων δαπέδων_επαφή εκθεσιακού χώρου με αίθριο μέσω διαφανούς ζώνης υπαίθριας έκθεσης_νοτιοανατολικός προσανατολισμός εργαστηρίων με θέα προς το γυμνό λόφο_Κατασκευή από **οπλισμένο σκυρόδεμα** με μερική χρήση **corten** σε στέγαστρα, πατάρι, επικάλυψη συγκεκριμένων επιφανειών.**

επάνω δεξιά: εναλλακτικές διατάξεις του τοιχείου που στεγάζει την υπαίθρια έκθεση ώστε να επιτευχθεί ο επιθυμητός φωτισμός.
κάτω δεξιά: τελικές χαράξεις.

μορφοποίηση κτιρίου-πάρκου

θέα προς Κούναδο

θέα προς Κάστρο

θέα προς Ασκληπιείο-Πύθειο

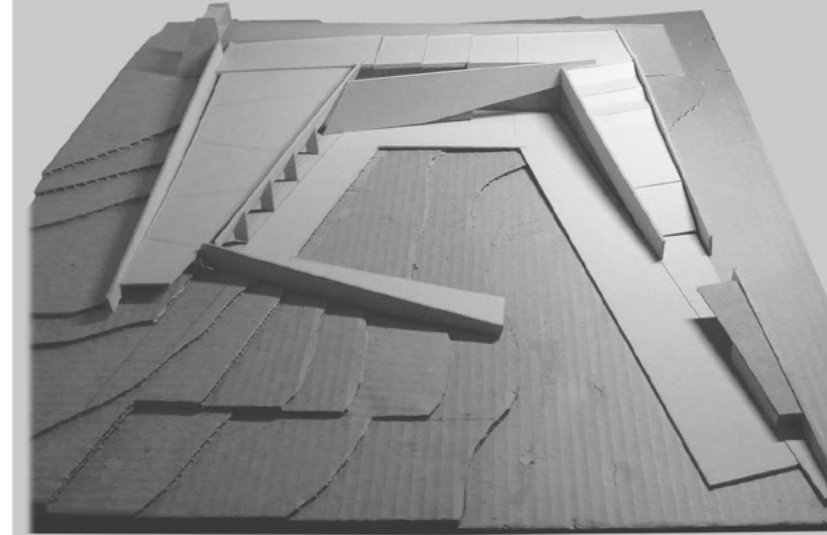
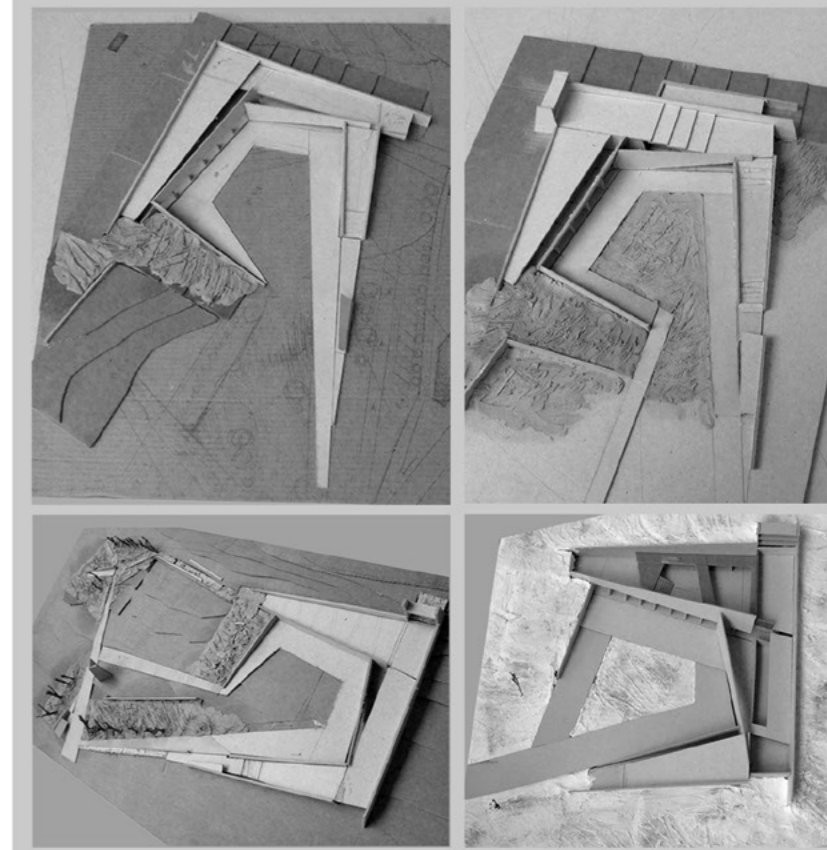
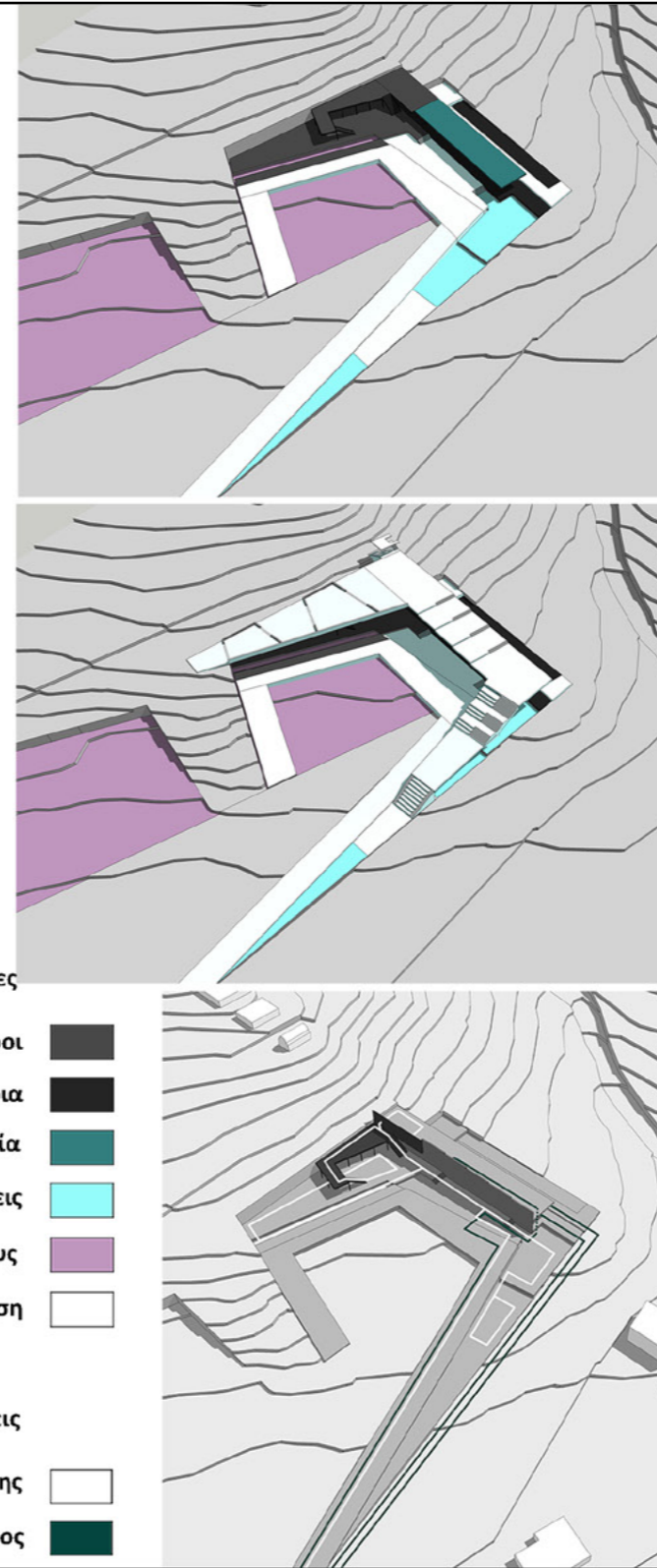
_ενότητες

- εκθεσιακοί χώροι
- αποθήκη-εργαστήρια
- γραφεία
- πολλαπλές χρήσεις
- ανάδειξη ιστορικού εδάφους
- κίνηση

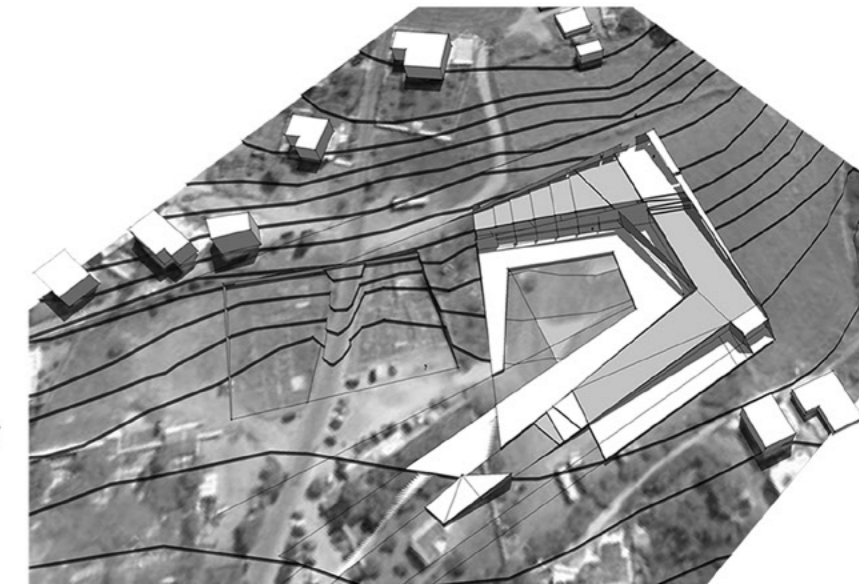
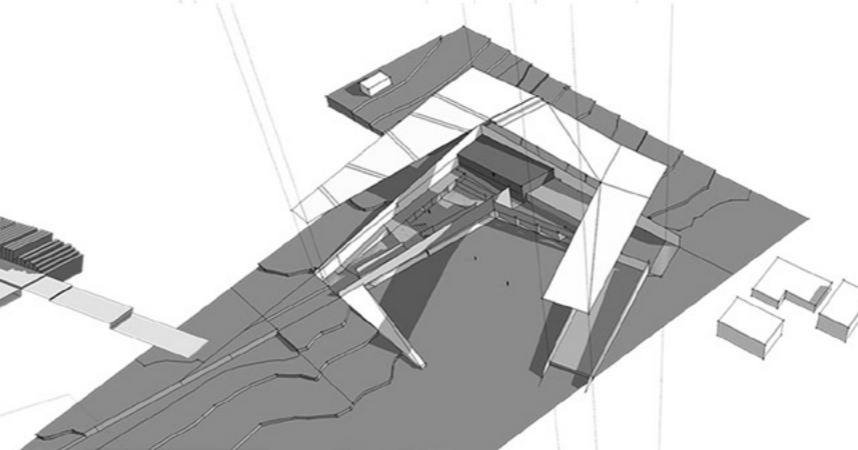
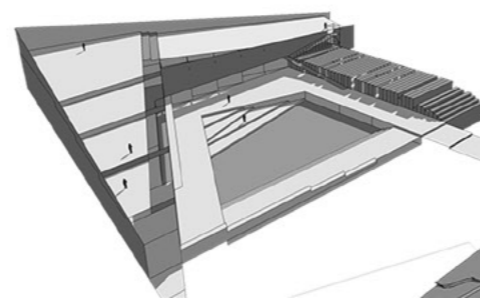
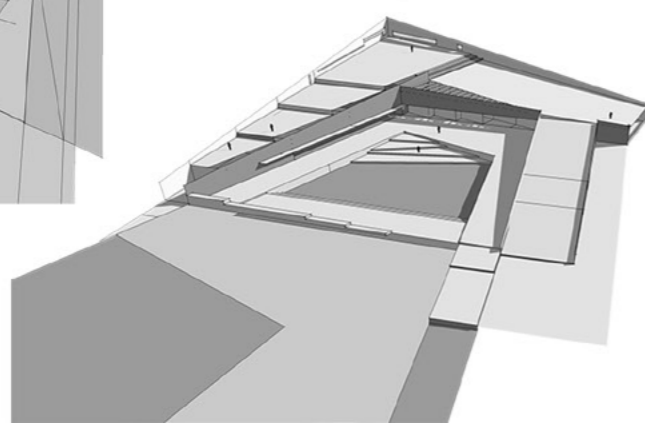
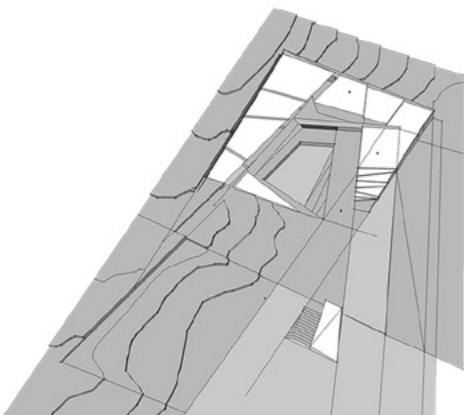
_κινήσεις

- επισκέπτης
- εργαζόμενος

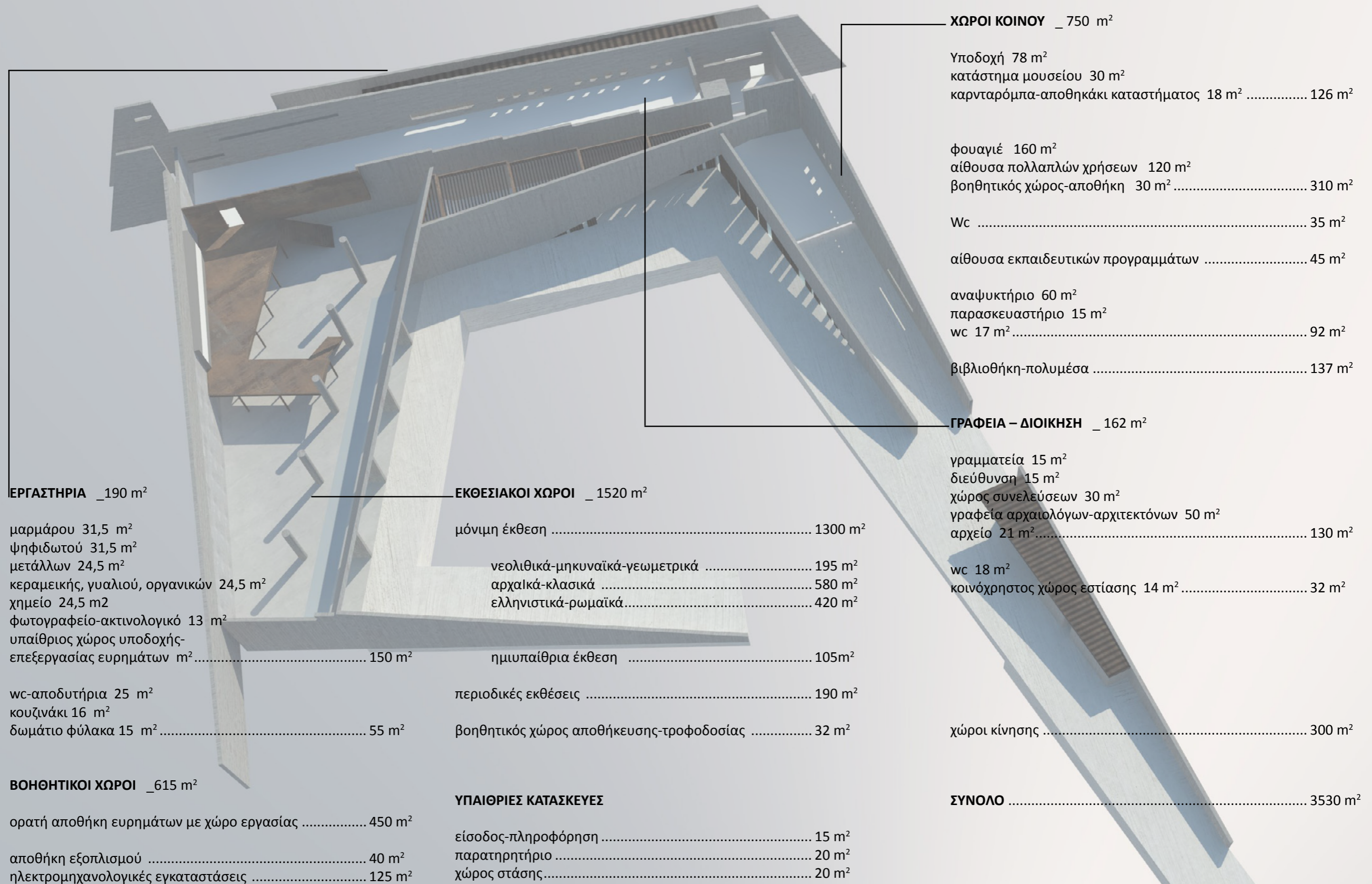
- 1_ρωμαϊκοί τάφοι
- 2_αρχαίο εργαστήριο γλυπτικής
- 3_αρχαίο εργαστήριο κεραμικής
- 4_ρωμαϊκή οικία
- 5_αρχαίο νεκροταφείο
- 6_αρχαίο ιερό
- 7_Καταπολιανή
- 8_Φραγγομονάστηρο

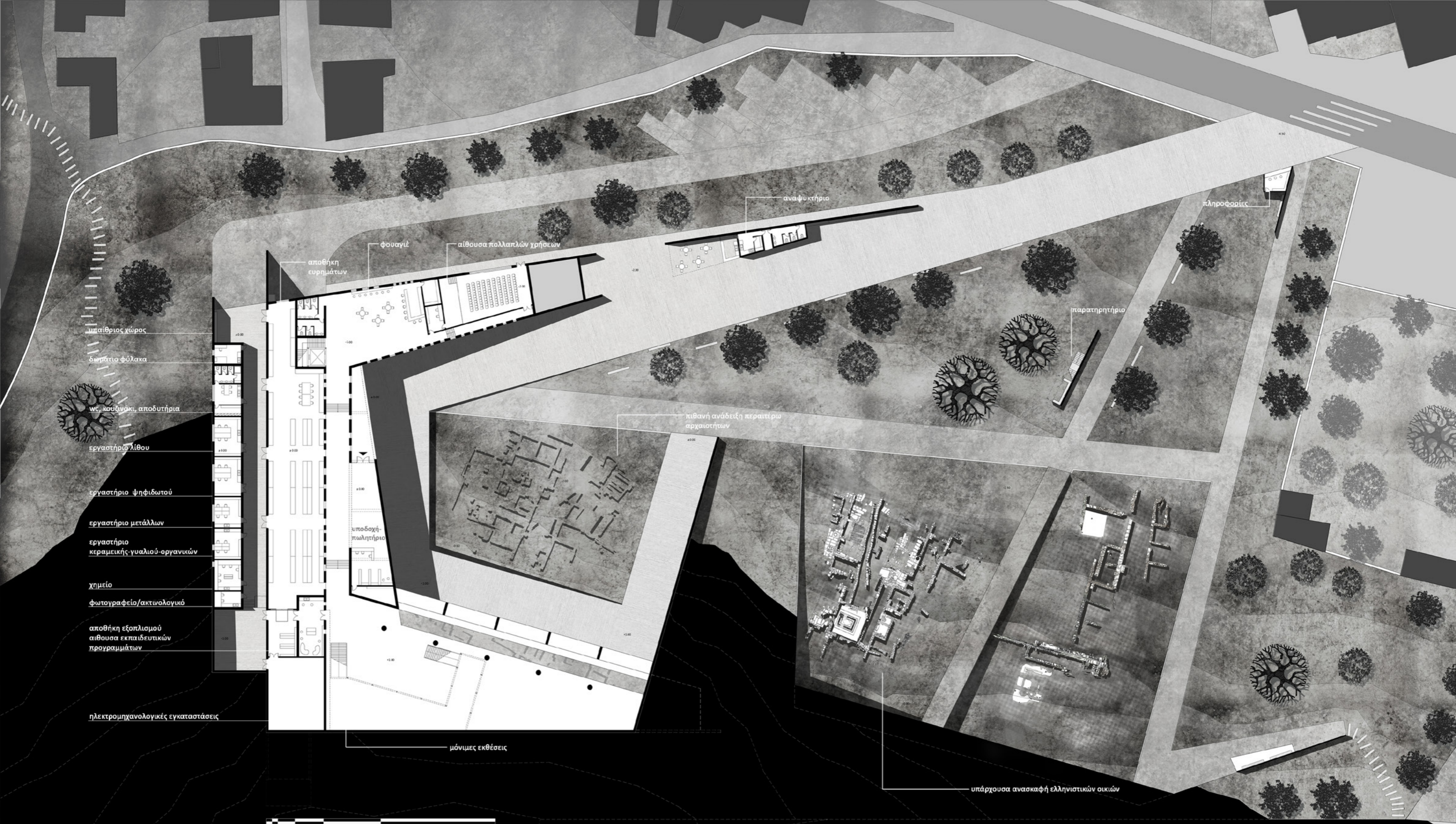

μακέτες επεξεργασίας

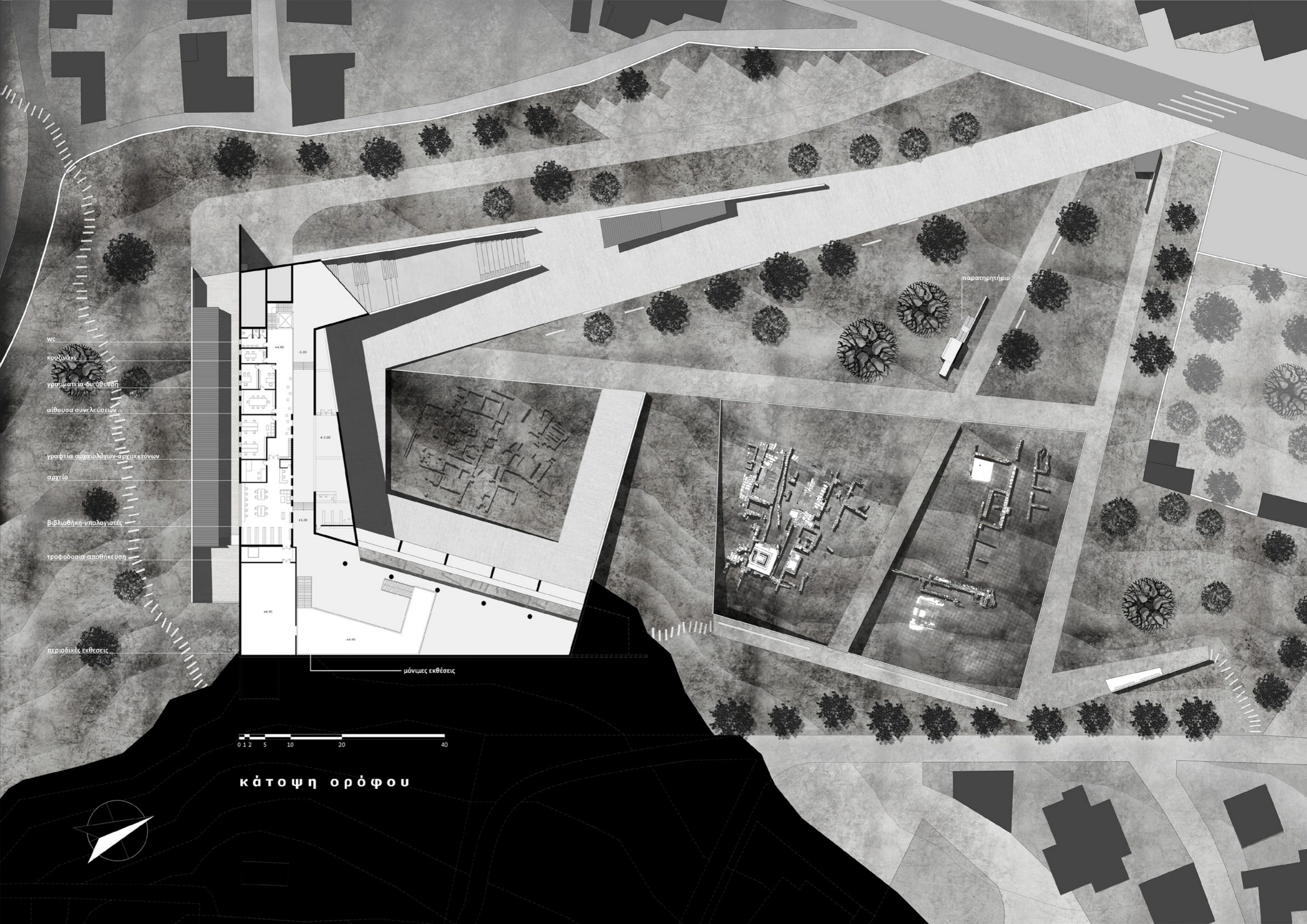
κτιριολογικό πρόγραμμα

0 1 2 5 10 20 40

κάτοψη Ισογείου

wc

κουζίνα

γραφεία διαύθυνση

αίθουσα συνελεύσεων

γραφεία αρχαιολόγων-αρχιτεκτόνων

αρχείο

βιβλιοθήκη-υπολογιστές

τροφοδοσία-αποθήκευση

περιοδικές εκθέσεις

μόνιμες εκθέσεις

παρατηρητήριο

κάτοψη ορόφου

αναβατήριο Α.Μ.Ε.Α.

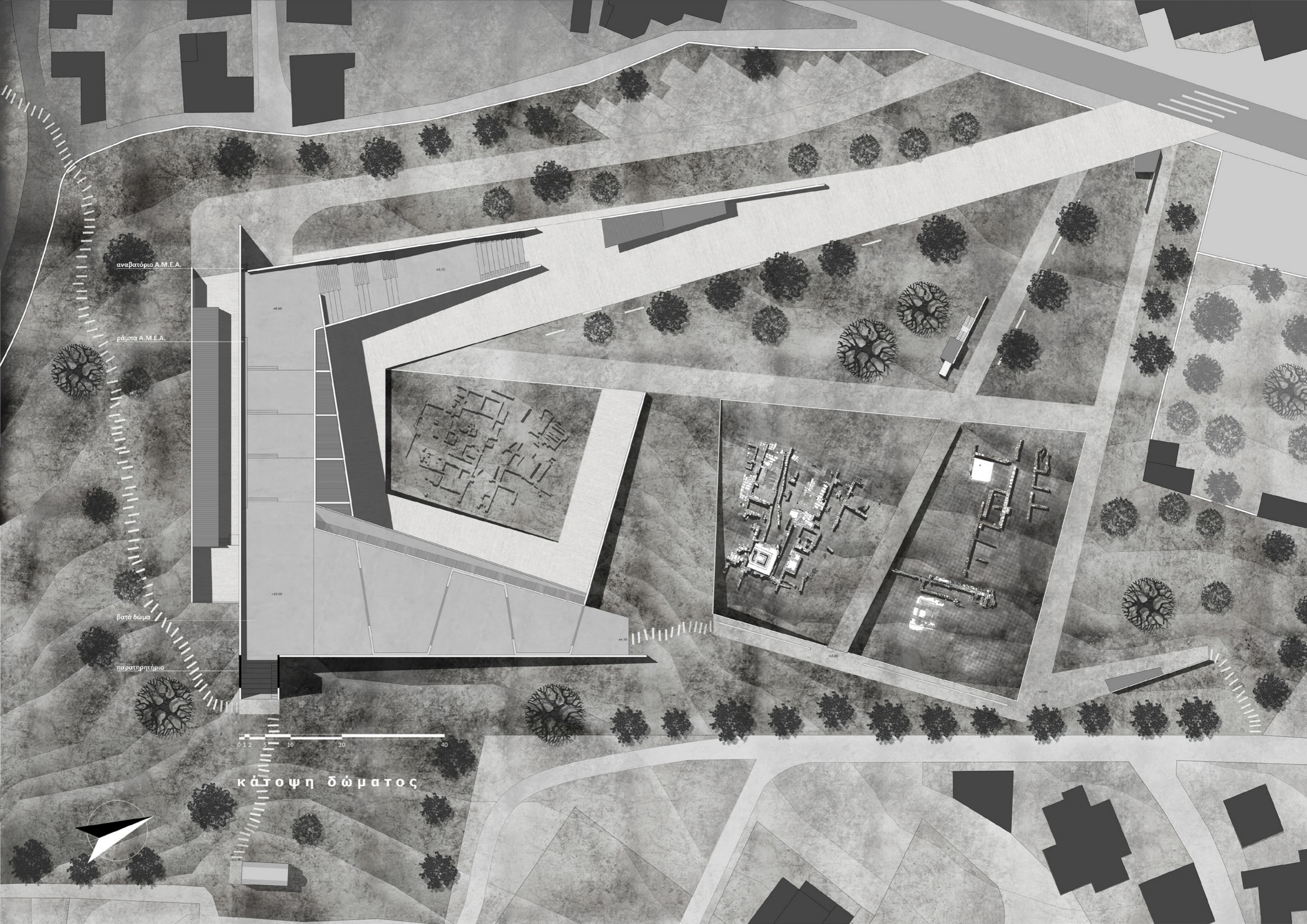
ράμπα Α.Μ.Ε.Α.

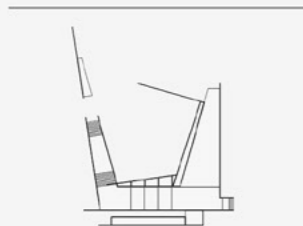
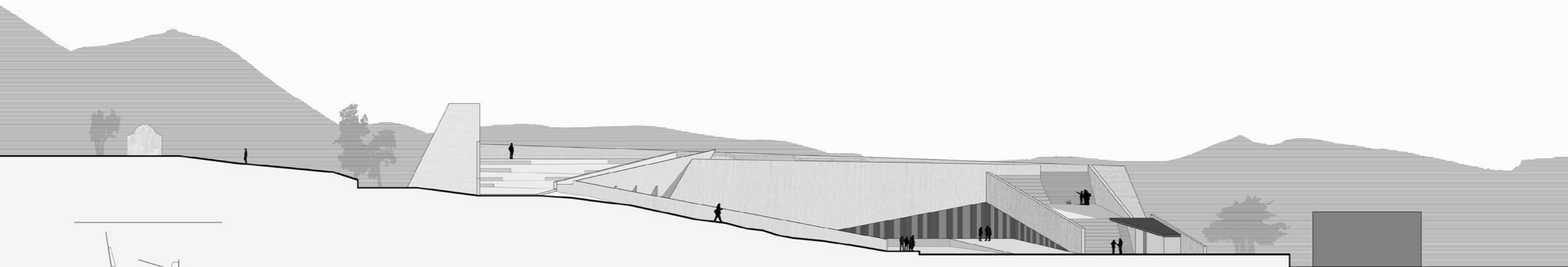
βατό δώμα

παρατηρητήριο

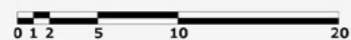
0 1 2 5 10 20 40

κάτοψη δώματος

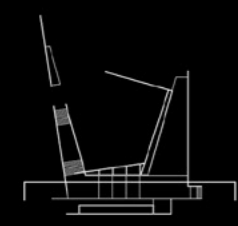

βόρεια όψη

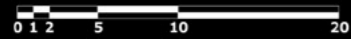

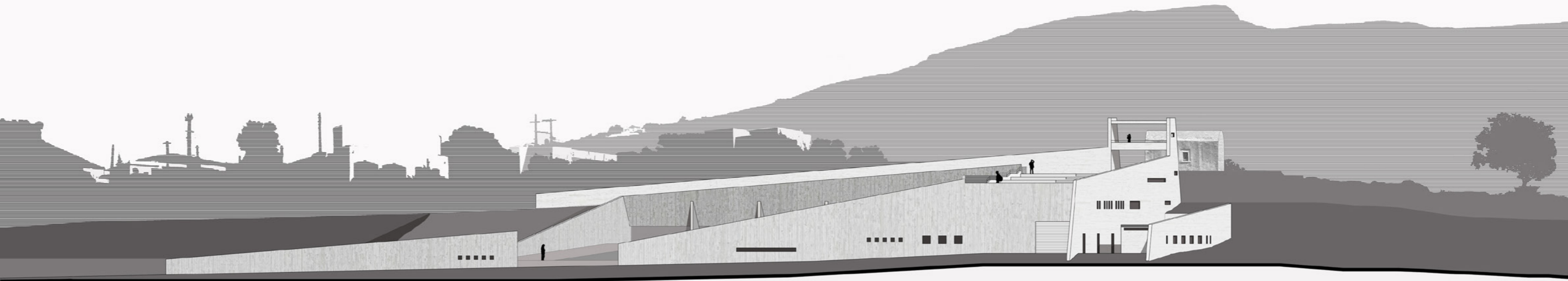
+10.00
+6.40
+4.90
+1.00

+8.40
+5.00
-1.00

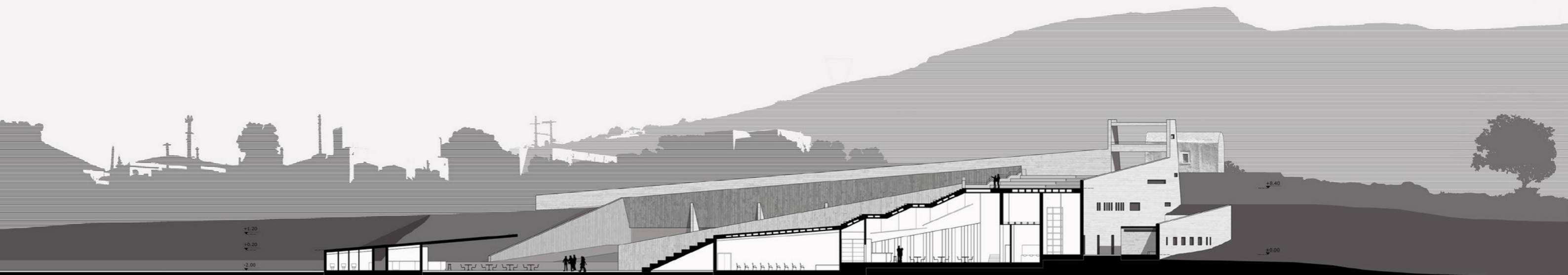

τομή_ 01

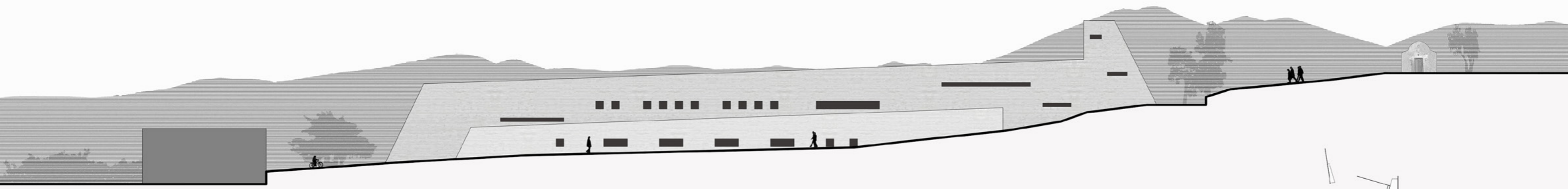

ανατολική όψη

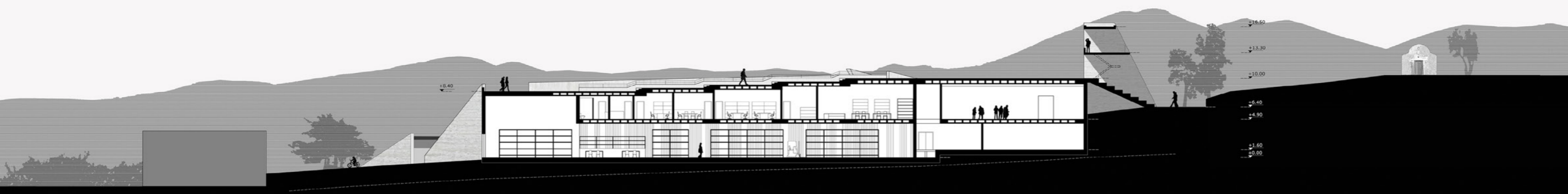
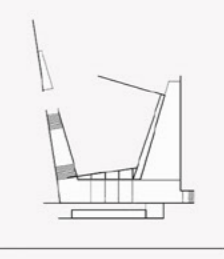

τομή _ 02

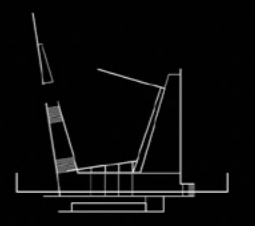

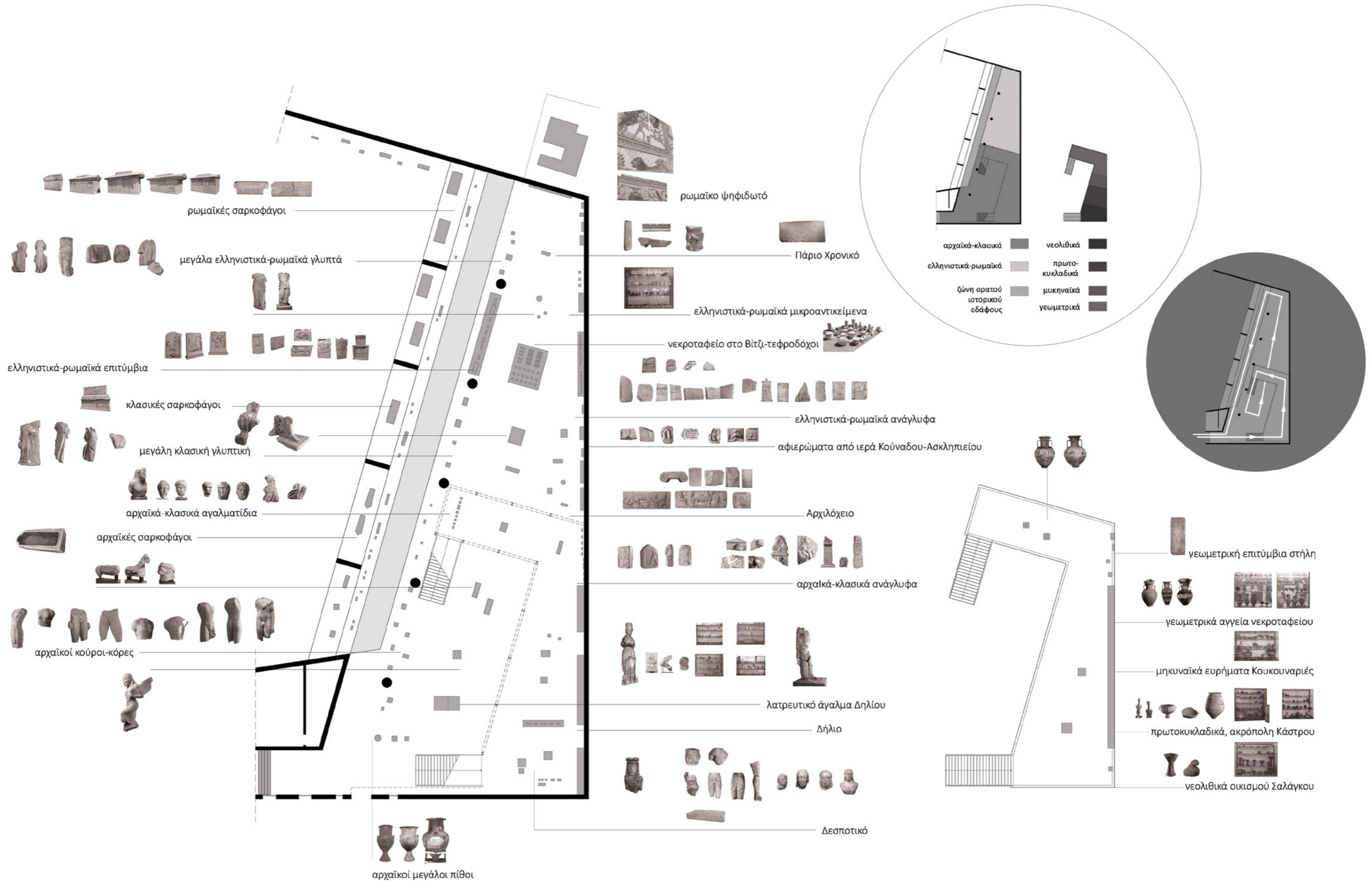
νότια όψη

τομή_03

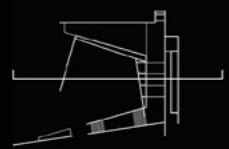
οργάνωση του εκθεσιακού χώρου

Ο χώρος της μόνιμης έκθεσης εντάσσεται στην πτέρυγα του μουσείου με το μεγαλύτερο υπόσκαφο ποσοστό, καθώς ο λόφος υψώνεται πίσω της προς τα ανατολικά. Από την ίδια πτέρυγα γίνεται και η κύρια-ηπιότερη ανάβαση στο βατό δώμα. Με αυτό τον τρόπο γίνεται εκμετάλλευση της μερικής έλλειψης φυσικού φωτός εσωτερικά, καθώς αυτή συνδυάζεται με τις ενότητες ευρημάτων που κατ' ανάγκη χρειάζονται τεχνητό φωτισμό. Αντίθετα, από τη δυτική πλευρά εισάγεται το φως και επιδιώκεται η οπτική επαφή με τον προαύλειο χώρο μέσω διαφανειών. Σε αυτή την πλευρά διατάσσεται και η ημιυπαίθρια έκθεση, σαν γραμμικό στοιχείο ορατό και από τις δυο πλευρές του. Παράλληλα με αυτήν τοποθετείται εσωτερικά και η ζώνη ορατού ιστορικού εδάφους μέσω διαφανούς δαπέδου.

Η διαδρομή του επισκέπτη ακολουθεί ελικοειδή πορεία ξεκινώντας από το πατάρι, όπου έχουμε τα παλαιότερα και μικρότερης κλίμακας ευρήματα, και προχωρώντας στο ισόγειο όπου έχουμε ευρήματα διαφόρων μεγεθών. Προς τη δυτική πλευρά με το περισσότερο φυσικό φως τοποθετούνται τα μεγαλύτερης κλίμακας εκθέματα και τα περισσότερα γλυπτά, τα οποία φωτίζονται και από την οροφή μέσω οριζόντιας σχισμής κατά μήκος του κτιρίου. Αντίθετα στην ανατολική πλευρά διατάσσονται προθήκες με μικρότερης κλίμακας εκθέματα και παρουσία τεχνητού φωτισμού. Υπάρχει σαφής χρονολογική οργάνωση των εκθεμάτων με διεύθυνση από τη μεγαλύτερη προς τη μικρότερη πλευρά της σφηνοειδούς πτέρυγας. Την ίδια διεύθυνση ακολουθεί και η ημιυπαίθρια έκθεση που στεγάζει σαρκοφάγους του νεκροταφείου όπως εξελίσσονται στο χρόνο.

Έχει γίνει προσπάθεια οι επιμέρους ενότητες, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά να βρίσκονται σε συνάφεια με το ρυθμό που δίνεται από την ακολουθία των υποστηλωμάτων.

τομή _ 04

0 1 2 5 10 20

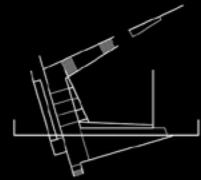
+10.00

+11.00

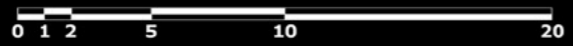
+12.00

+13.00

+10.00

τομή _ 05

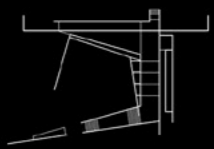

+10.00

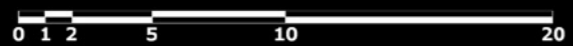
+11.00

+10.00

+11.00

τομή _ 06

βόρεια (πάνω) και νότια (κάτω) όψη του μουσείου και του ευρύτερου υπαίθριου χώρου

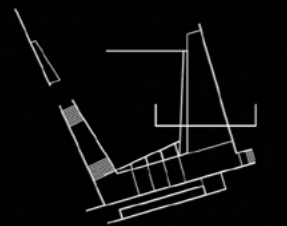

κάτω, η θέα προς το Κάστρο από το ξωκλήσι του των αρχών του 19ου αιώνα δίπλα στην περιοχή μελέτης. πάνω: εσωτερικό του εκθεσιακού χώρου.

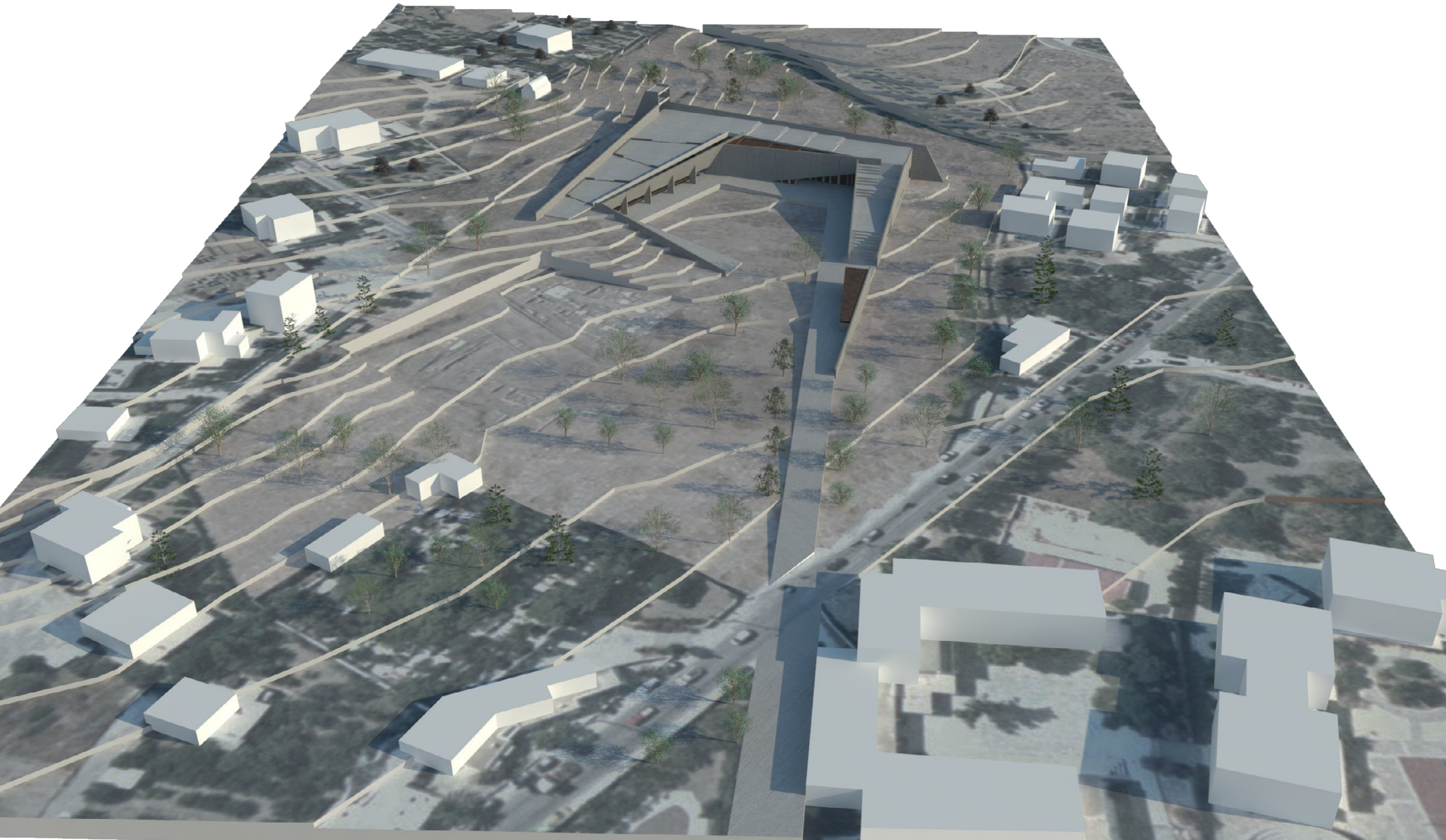

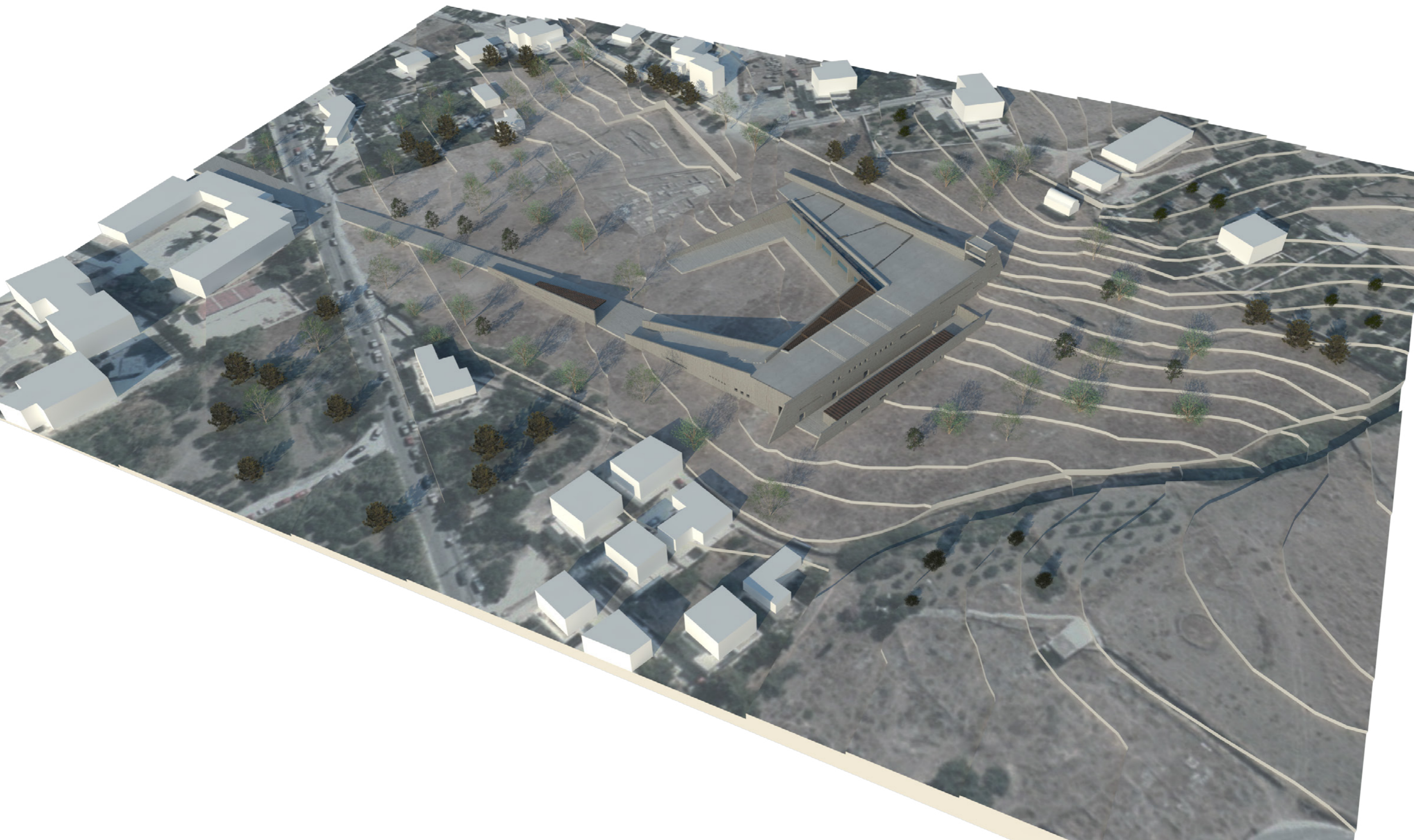

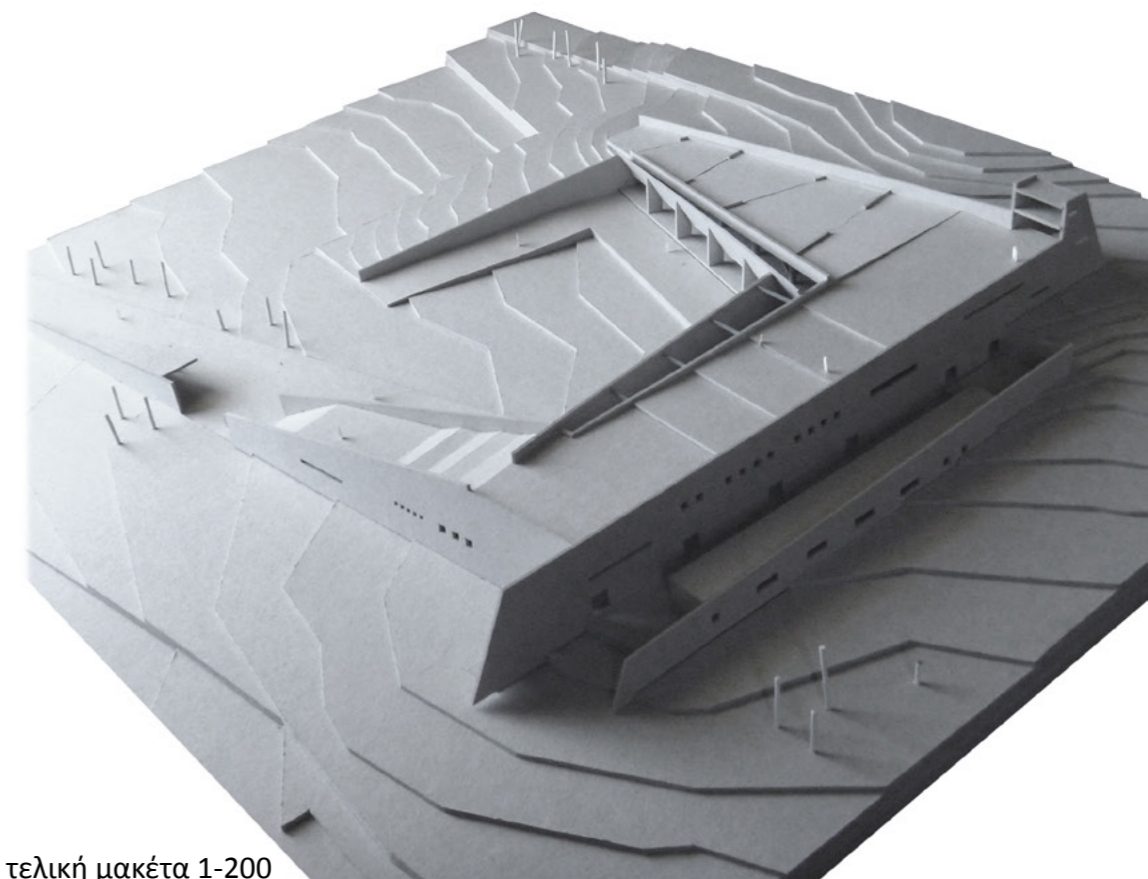
τομή _ 07

φωτορεαλιστικές απόψεις της ευρύτερης περιοχής

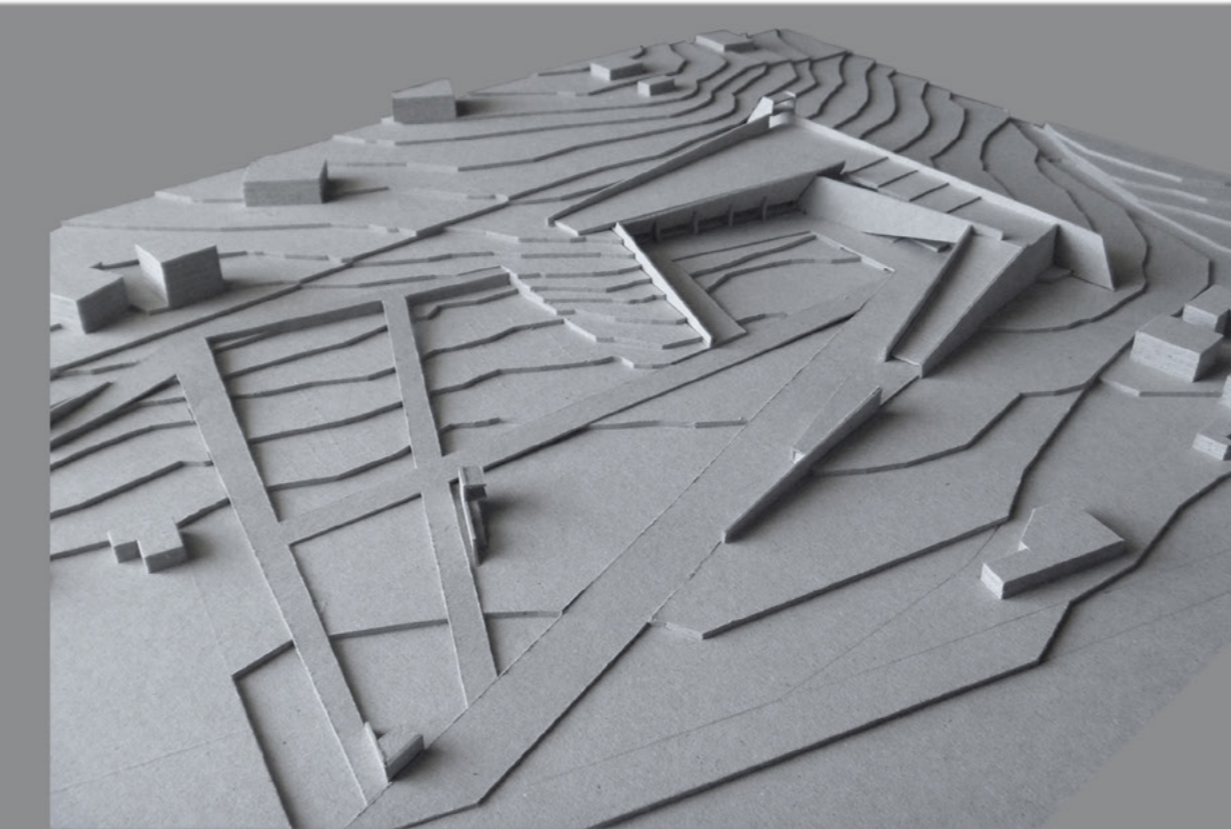
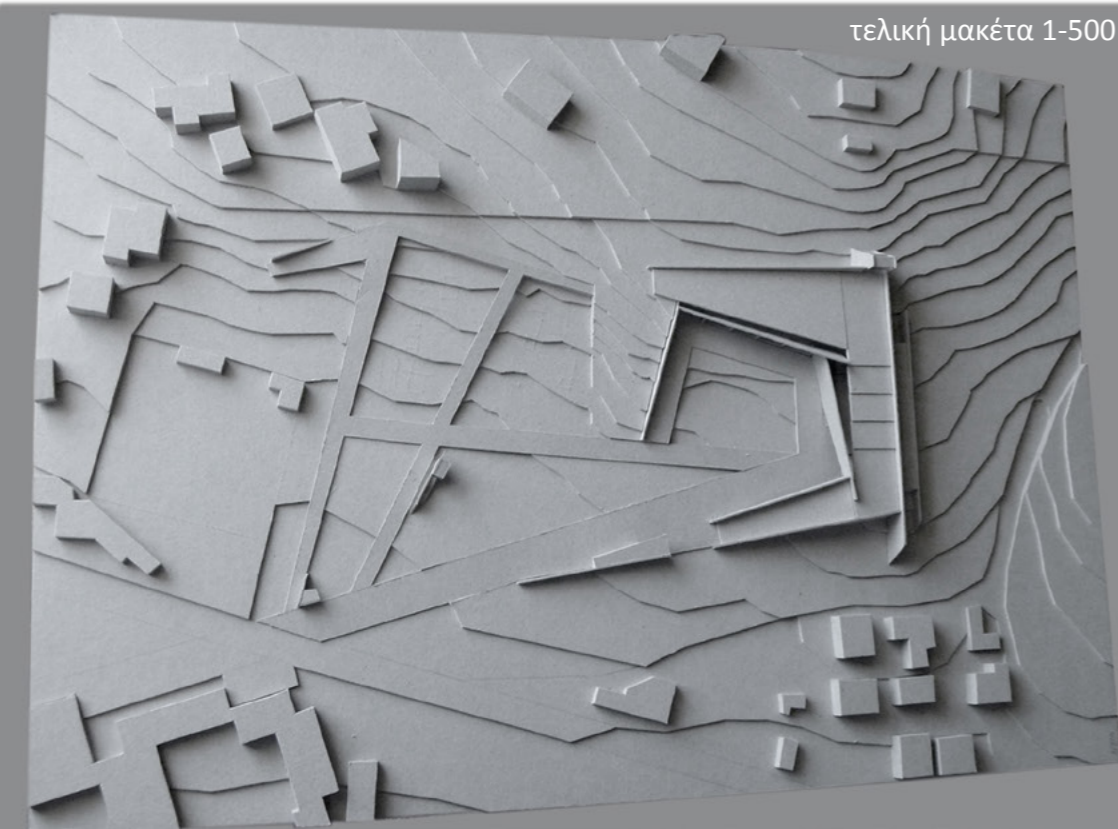

τελική μακέτα 1-200

τελική μακέτα 1-500

“ Έα Πάρων καὶ σῦκα κείνα καὶ θαλάσσιον βίον ” ,

Αρχίλοχος